

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1926: 3
FÖRSVARSDEPARTEMENTET

1921 ÅRS PENSIONS KOMMITTÉS BETÄNKANDE VII

BETÄNKANDE
MED NYTT FÖRSLAG TILL
MILITÄR TJÄNSTEPENSIONS LAG

AVGIVET ENLIGT AV KUNGL. MAJ:ET
DEN 26 SEPTEMBER 1925
LÄMNAT UPPDRAG

S T O C K H O L M

1 9 2 6

Statens offentliga utredningar 1926

Kronologisk förteckning

1. Utredning rörande lagstiftningen om arbetstidens begränsning i vissa främmande länder av John Nordin jämte uppgifter angående arbetstiden i vissa länder, som sakna allmän lagstiftning rörande arbetstidens begränsning, sammanställda inom socialstyrelsen. Bihang 2 till socialstyrelsens den 2 november 1925 avgivna betänkande med förslag till reviderad lag om arbetarskydd. Norstedt. (4), 211 s. S.	<p>2. Betänkande angående de icke rättsbildade domsagobiträdernas avlöningsförhållanden och anställningsvillkor. Norstedt. 32 s. Ju.
1921 års pensionskommittés betänkande. 7. Betänkande med nytt förslag till militär tjänstepensionslag. Idun. (4), 51 s. Fö.</p> |
|---|--|
-

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E.** = ecklesiastikdepartementet, **Jo.** = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1926: 3
FÖRSVARSDEPARTEMENTET

1921 ÅRS PENSIONS KOMMITTÉS BETÄNKANDE VII

BETÄNKANDE

MED NYTT FÖRSLAG TILL

MILITÄR TJÄNSTEPENSIONS LAG

AVGIVET ENLIGT AV KUNGL. MAJ: T

DEN 26 SEPTEMBER 1925

LÄMNAT UPPDRAG

STOCKHOLM 1926

KUNGL. HOVBOKTRYCKERIET IDUNS TRYCKERI A.-B.

265138

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

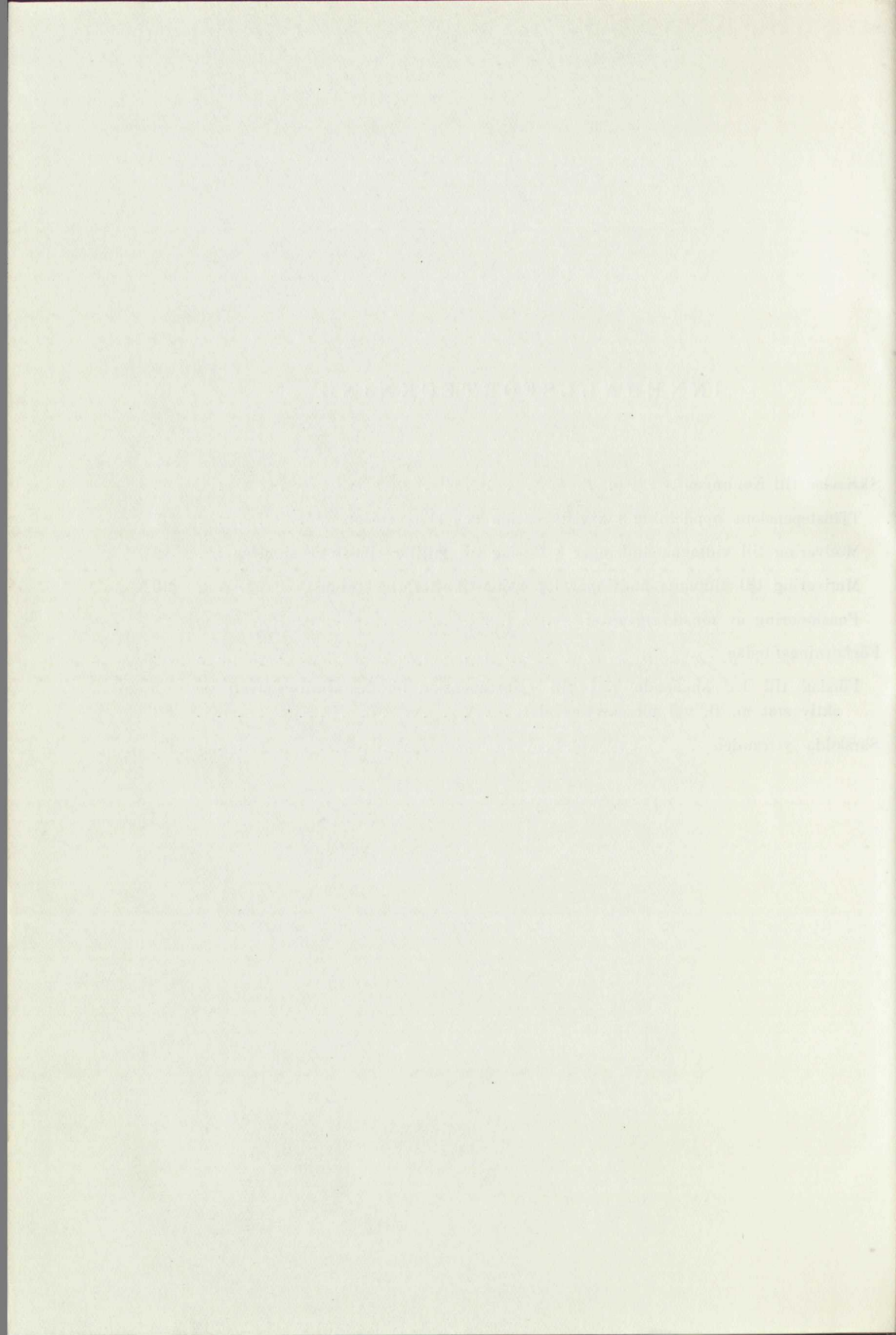
THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
Skrivelse till Konungen	5
Tjänstepensions uppdelning i avgiftspension och statspension	7
Motivering till vidtagna ändringar i förslag till militär tjänstepensionslag . .	12
Motivering till vidtagna ändringar i pensionstjänsteförteckningen	20
Pensionering av musiksergeanter	28
Författningsförslag	32
Förslag till lag angående rätt till tjänstepension för beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet	32
Särskilda yttranden	48

TILL KONUNGEN.

Det betänkande med förslag till militär tjänstepensionslag, som av 1921 års pensionskommitté avgavs den 22 sistlidne maj, var anslutet till försvarsväsendets hittillsvarande organisation och det sedan år 1921 gällande ehuru ej

definitivt fastställda militära avlöningsreglementet (officersavlöningsreglementet); de föreslagna pensioneringsgrunderna voro, där ej annat påkallades av särskilda orsaker, som betingades av den militära organisationen, byggda på samma principer, som vunnit tillämpning i det av kommittén den 18 oktober 1924 avgivna förslaget till civil tjänstepensionslag, vars uppställning och avfattning jämväl i allmänhet låg till grund för förslaget till militär tjänstepensionslag. Sedan sistnämnda lagförslag avgavs, har riksdagen i skrivelse den 2 juni 1925 anmält, att riksdagen i huvudsak bifallit av Kungl. Maj:t avlåten proposition angående ny organisation av försvarsväsendet. Genom brev den 12 juni 1925 har Kungl. Maj:t godkänt riksdagens sålunda anmälda beslut samt därefter uppdragit åt försvarsväsendets lönenämnd att avgiva förslag, bland annat, till de ändringar i de militära avlöningsreglementena, som föranledas av den beslutade omorganisationen av försvarsväsendet, ävensom till sådana ändringar i officersavlöningsreglementet, vilka i övrigt må finnas lämpliga att vidtaga i samband med ett definitivt antagande av sistnämnda reglemente.

I anslutning härtill har Kungl. Maj:t genom skrivelse den 26 september 1925 uppdragit åt 1921 års pensionskommitté att verkställa den överarbetning av förslaget till militär tjänstepensionslag, som med hänsyn till vad sålunda förekommit befunnes erforderlig. Härvid skulle kommittén — som genom Kungl. Maj:ts beslut den 12 juni 1925 anbefallts att i samband med behandlingen av den åt kommittén överlämnade frågan om pensionering av viss icke-ordinarie personal, taga under förnyat övervägande, huruvida vid allmänna civilförvaltningen tjänstepensionen lämpligen skulle kunna för samma syfte som vid kommunikationsverken uppdelas i statspension och avgiftspension — även i avseende å den militära pensioneringen taga hänsyn till denna fråga.

I det kommittén vid dess tillsättande den 29 juni 1921 givna uppdrag, vilket sedermera den 13 juni 1924 förnyats, ingår, som nyss omnämnts, även att avgiva förslag till pensionering av viss statsanställd icke-ordinarie personal. Kommittén, som vid fullgörandet av detta uppdrag funnit ändamålsenligt att inrymma pensionsbestämmelserna för en del av den icke-ordinarie personalen i den civila tjänstepensionslagen, har för detta ändamål omarbetat förut omnämnda förslag till civil tjänstepensionslag, och har kommittén den 30 november 1925 avgivit ett sålunda förnyat förslag till civil tjänstepensionslag. Vissa av de ändringar, som kommittén ansett böra vidtagas i sistnämnda lag, hava föranlett kommittén — i ändamål att ernå önskvärd överensstämmelse mellan pensionslagarna i form och uttryckssätt — till motsvarande ändringar i det förslag till militär tjänstepensionslag, som kommittén härmed överlämnar.

Den omarbetning, som nu ifrågavarande lagförslag i övrigt undergått och som betingas av den förändrade organisationen av försvaret, hänför sig huvudsakligen dels till flygvapnets upptagande såsom självständig gren av försvarsorganisationen, dels därtill, att vissa nya militära och civilmilitära beställningar införts, under det att andra förut befintliga uteslutits eller uppförts

under annan benämning eller i annan löneställning, dels slutligen därtill, att det i propositionen angående försvarsväsendets ordnande framhållits såsom en nödvändig förutsättning för organisationen, att möjlighet bereddades för visst underbefäl av manskapet vid marinen att grundlägga pensionsrätt.

Innan kommittén ingår på de ändringar och förslag, som av dessa förhållanden betingas, vill kommittén till behandling upptaga frågan om tjänstepensions uppdelning i avgiftspension och statspension.

I sammanhang med det i det föregående omförmälda, kommittén den 26 september 1925 givna uppdraget om överarbetning av militära tjänstepensionslagen erinrades om det beslut, varigenom Kungl. Maj:t anbefallt kommittén att i samband med behandlingen av den åt kommittén överlämnade frågan om pensionering av viss icke-ordinarie personal taga under förnyat övervägande, huruvida jämväl vid allmänna civilförvaltningen tjänstepension lämpligen skulle kunna för samma syfte som vid kommunikationsverken uppdelas i statspension och avgiftspension. Kommittén har enligt förut omnämnt uppdrag tagit i övervägande, huruvida en sådan uppdelning i statspension och avgiftspension skulle kunna befinnas lämplig i avseende på den militära pensioneringen.

Tjänstepensions uppdelning i avgiftspension och statspension.

Till en början vill kommittén härvid erinra, att enligt den för kommunikationsverken gällande pensionslagen av år 1920 den del av tjänstepensionen, som beräknas motsvara av tjänstemannen inbetalda avgifter, särskilts från den pensionsdel, som beräknas skola bestridas av statsmedel. Den förra delen, den s. k. *avgiftspensionen*, är till sin storlek i regel beroende av den längre eller kortare tid, varunder pensionsavgifter, vare sig på grund av icke-ordinarie anställning eller i ordinarie tjänst, blivit erlagda. Hel avgiftspension, motsvarande en tredjedel av tjänstepensionsunderlaget, utgår, om vederbörande erlagt avgifter under 30 år (s. k. *avgiftsår*). Vid färre antal avgiftsår än 30 reduceras avgiftspensionen i allmänhet med en etthundratjugondel för varje felande fjärdedels avgiftsår. Då pensionsavgifterna äro beräknade att täcka en tredjedel av pensioneringskostnaden under antagande av en trettioårig inbetalningsperiod och befattningshavaren sålunda efter denna tids utgång anses hava fullgjort den för hel avgiftspension erforderliga betalningsskyldigheten, ifrågakommer efter de 30 avgiftsårens utgång i allmänhet icke någon ytterligare avgiftsbetalning. Den del av tjänstepensionen, som beräknas skola bestridas av statsmedel, betecknas såsom *statspension* och utgör vid fullt antal tjänstår två tredjedelar av tjänstepensionsunderlaget. För att komma i åtnjutande av oavkortad statspension fordras att hava uppnått minst 30 tjänstår i ordinarie eller extra ordinarie befattning eller därmed i förevarande hänseende jämförlig anställning.

Frågans tidigare behandling.

Kommunikationsverkens pensionslag.

I sitt år 1924 avgivna betänkande med förslag till civil tjänstepensionslag framhöll pensionskommittén — efter att hava angivit, att kommittén funnit principerna i kommunikationsverkens pensionslag i väsentliga delar ägnade

1924 års förslag till civil tjänstepensionslag.

att vinna tillämpning på de civila verken i allmänhet — att emellertid vissa för de civila verken egenartade förhållanden betingade betydelsefulla avvikelser från de vid kommunikationsverken genomförda pensioneringsgrunderna. Kommittén påvisade bland annat, att de olikheter, vilka i befordringshänseende rådde mellan kommunikationsverken och den civila statsförvaltningen i övrigt, syntes böra föranleda, att pensionssystemet vid de civila verken erhöles en i vissa avseenden annan utformning än vid kommunikationsverken. Med hänsyn till den betydelse icke-ordinarie tiden hade i befordringsgången vid de förra verken samt till frånvaron åtminstone tillsvidare av skyldighet att under icke-ordinarietiden erlägga pensionsavgift, ansåg kommittén det icke vara möjligt att frångå den för dessa gällande principen, att för bestämmande av pensionens belopp tjänstetiden i icke-ordinarie anställning tillades samma betydelse som tjänstetiden i ordinarie befattning. Det låte sig därför icke göra att vid de civila verken genomföra den vid kommunikationsverken tillämpade anordningen, att — med uppdelning av pensionsunderlaget i ett statspensionsunderlag, omfattande två tredjedelar, och ett avgiftspensionsunderlag, omfattande en tredjedel — bestämma pensionens belopp, i vad det avsåge sistnämnda del, med hänsyn allenast till antalet avgiftsår.

Vid de civila verken borde i stället, i likhet med vad hittills varit fallet, pensionsunderlaget erhålla en enhetlig karaktär, och, i den mån fulla antalet tjänstår ej uppnåddes, för bestämmande av pensionens belopp reduktion i förhållande till det felande antalet tjänstår ske i pensionsunderlaget i dess helhet.

Vidare ansåg kommittén, att, därest ej systemet med särskild beräkning av avgiftsår och avgiftspension överflyttades till de civila verken, borde ej heller för dem upptagas den vid kommunikationsverken gällande, med nämnda system sammanhängande regeln, att avgiftsskyldigheten upphör efter utgången av de 30 avgiftsåren.

Förslaget till
militär tjänst-
pensionslag.

Vid utarbetande av förslaget till militär tjänstepensionslag ansåg kommittén ej anledning föreligga att ånyo ingå på denna fråga, utan gjordes blott inledningsvis det allmänna uttalandet, att, då numera grunderna för avlöningsbeloppens beräkning och avlöningsvillkoren för den militära personalen i allt väsentligt anslöte sig till motsvarande föreskrifter i de för civila tjänstemän fastställda avlöningsreglementena, det ej längre syntes förefinnas något skäl för att ej även pensioneringsgrunderna för den militära personalen bringades till full överensstämmelse med de principer, som vunnit tillämpning i de nyare pensionslagarna för civila befattningshavare, där ej alldeles särskilda orsaker, betingade av den militära organisationen, gjorde ett frångående därav nödvändigt.

Kommittén anförde vidare, att kommittén haft under övervägande, huruvida det med hänsyn till den tidiga pensionsålder, som i allmänhet måste bestämmas för de militära beställningshavarna, samt den ur kostnadssynpunkt ogynnsamma proportion, som i följd därav uppstode mellan pensionsavgifternas och

pensionernas kapitalvärden, måhända vore berättigat och lämpligt bestämma, att pensionsavgifterna skulle utgå enligt andra grunder än som gällde för civila befattningshavare. För att härvid få en utgångspunkt hade kommittén under förutsättning av vissa antaganden rörande ålder vid befordran och för pensions erhållande låtit beräkna, huru stor del av de av kommittén föreslagna pensionernas belopp, som skulle täckas av beställningshavarnas avgifter, därest dessa skulle sättas till belopp, motsvarande de civila tjänst innehavarnas.

Enligt denna beräkning skulle för samtliga under militära tjänstepensionslagen lydande beställningar pensionsavgifterna, på grund av den väsentligt lägre pensionsålder, som gällde för det stora flertalet militära beställningshavare, komma att täcka endast omkring 13.5 procent av pensionsbeloppen; för vissa beställningshavare, underofficerarna, skulle avgiften blott täcka 8 à 9 procent, under det att densamma för de högre beställningshavarna, för vilka en högre pensionsålder vore föreslagen, skulle täcka betydligt större del, för generalspersoner ända till 44 procent. För att även de militära pensionsavgifterna skulle förslå till täckande av en tredjedel av pensioneringskostnaderna för samtliga beställningar, skulle dessa avgifter behöva höjas till 2.5 gånger de civila tjänstemännens i motsvarande lönegrader. Därest man skulle vilja täcka samma del av pensioneringskostnaden med en för samtliga beställningshavare enligt enhetlig grund utgående pensionsavgift, skulle härför erfordras, att avgiften utginge med omkring 10.25 procent av pensionsunderlaget.

Då militärernas nödtvungna avgång vid jämförelsevis tidig ålder vore föranledd av statliga skäl samt för övrigt de militära beställningshavarna även efter pensioneringen med därav föranledd väsentlig inkomstminskning vore skyldiga att i reserven tjäna staten, syntes en dylik höjning av pensionsavgifterna vara obillig. Vid slutligt besvarande av frågan, huru pensionsavgifterna borde beräknas, anförde kommittén, att, då man till utgångspunkt för såväl avlöningarnas som pensionernas storlek tagit de grunder, som använts vid beräkandet av motsvarande förmåner för de civila befattningshavarna, det syntes, som om man även beträffande pensionsavgifternas belopp borde följa dessa grunder.

Vid behandlingen av lagförslagets 17 §, avhandlande tjänstepensions uppdelning i statspension och avgiftspension, uttalade sig kommittén, efter en erinran om bestämmelserna i förslaget till civil tjänstepensionslag i detta hänseende, för att en sådan uppdelning — vilken skulle hava sin egentliga betydelse vid bestämmandet av det pensionsbelopp, vartill pensionär bleve på grund av egna avgifter berättigad, då han, enligt vad därom vore stadgat, skulle vidkännas minskning i pensionsbelopp — även borde genomföras i fråga om de militära tjänstepensionerna. Då emellertid de för de militära beställningshavarna föreslagna pensionsavgifterna på grund av den av militära skäl betingade lägre pensionsåldern ej kunde beräknas motsvara mer än en jämförelsevis ringa del av pensionens kapitalvärde, kunde det ifrågasättas, att av-

giftspensionen blott skulle utgöra denna del. Ett sådant förfarande skulle emellertid medföra, att avgiftspensionen komme att utgöra en till storleken mycket växlande del av tjänstepensionen, olika för varje grupp beställningshavare. Då kommittén därjämte fann det obilligt, att de militära beställningshavarna i dylika fall skulle erhålla en sämre ställning än de civila samt pensionsuppdelningen med hänsyn till dess begränsade tillämplighet vore av i det hela oväsentlig betydelse, ansåge sig kommittén kunna även i militära tjänstepensionslagen föreslå samma uppdelning som i den civila tjänstepensionslagen angivits.

*Kommitténs
yttrande.*

Vid den förnyade behandling, som kommittén ägnat nu förevarande och därmed sammanhängande frågor, har kommittén icke kunnat finna, att det system beträffande pensionsunderlagens uppdelning, som genomförts vid kommunikationsverken, och som anpassats efter där rådande rekryterings- och befordringsförhållanden, är lämpligt för den militära tjänstepensioneringen.

Till grund för det betraktelsesätt, som funnit sitt uttryck i bestämmelserna om tjänstepensionens uppdelning i statspension och avgiftspension, ligger givetvis en åskådning, att avgiftspensionen är grundlagd genom beställningshavarens egna avgifter. Under förutsättning av att pensioneringsbestämmelserna för olika grupper befattningshavare vore ensartade samt av en i huvudsak likartad befordringsgång för befattningshavare tillhörande samma lönegrad och slutligen av att pensionsavgifterna vore beräknade just med hänsyn till att de skulle täcka en tredjedel av pensioneringskostnaden för befattningshavaregruppen, kunde det enligt kommitténs mening vara berättigat att anse avgiftspensionen motsvara värdet av befattningshavarens avgifter. Ju mera pensioneringsbestämmelserna divergera och ju mera befordringsgången för till samma pensionsunderlag berättigade befattningshavare är olika, desto mindre överensstämmelse kommer att råda mellan värdet av pensionsförmåner och värdet av de avgifter, som av befattningshavarna under tjänstetiden erlagts. Det är visserligen riktigt, att en viss utjämning av dessa olikheter kan erhållas genom att begränsa avgiftstiden, på sätt i kommunikationsverkens pensionslag gjorts, men kravet på individuell rättvisa med avseende på pensionsbeloppets relation till erlagda pensionsavgifter tillfredsställes ingalunda därigenom. Om t. ex. av två befattningshavare, vilka båda pensioneras från befattning i samma lönegrad, den ene erhållit befordran från lägre tjänst tio år tidigare än den andre, så har förstnämnde befattningshavare på grund av högre årsavgifter efter befordringen ju erlagt väsentligt större belopp i pensionsavgifter än den senare utan att likväl erhålla högre pension. Än större åtskillnad i fråga om pensionsbeloppets relation till verkligen erlagda pensionsavgifter än den, som förorsakas av olikheter i befordringsgången i olika individuella fall, föranledes emellertid av skiljaktigheter beträffande pensionsålder för olika grupper av befattningar, vilka äro hänfödda till samma lönegrad, och vid vilka alltså utgå samma pensionsavgifter. Enligt

verkställda beräkningar täcka sålunda de sammanlagda pensionsavgifter, som under en och samma tidsperiod erlagts av befattningshavare, för vilka pensionsåldern är 50, 55 och 60 år respektive, blott omkring 30, 42 och 63 procent av det pensionsbelopp, som täckes av motsvarande pensionsavgifter för en befattningshavare, som är avgångsskyldig först vid 65 år.

Bortsett från några få undantag skulle avgiftspensionerna för de militära beställningshavarna, om dessa pensioner skulle sättas i relation till sammanlagda beloppet av erlagda pensionsavgifter, på grund av den tidiga pensionsåldern bliva så låga, att detta skulle medföra en orimlig och på grund av den även efter pensionsålderns inträde förefintliga tjänstgöringsskyldigheten obere rättigad pensionsminskning.

Då statliga skäl nödvändiggöra en så tidig avgångsålder för ett stort antal militära beställningshavare, att i många fall ej ens 30 tjänstår kunna uppställas som fordran för erhållande av hel pension, finner kommittén det obilligt, att av dem skulle fordras 30 avgiftsår. Enligt kommitténs den 30 november 1925 avgivna betänkande med förslag till civil tjänstepensionslag, som jämväl avser statens icke-ordinarie befattningshavare, har kommittén föreslagit avgiftsplikt för sistnämnda personalgrupp. Härigenom skulle i betydande mån underlättas möjligheten för befattningshavarna vid civila statsförvaltningen att vid pensionsålderns uppnående innehava ett för hel avgiftspension tillräckligt antal avgiftsår. En sådan utväg står ej öppen i fråga om dem, för vilka den militära tjänstepensionslagen är avsedd att gälla, enär några icke-ordinarie befattningshavare i egentlig mening där ej äro tillfinnandes; och att i allmänhet kräva avgifter av manskaper, varav större delen ej blir i tillfälle att vinna befordran till underofficerare och ej heller på annat sätt kan komma i åtnjutande av pension enligt militära tjänstepensionslagen, finner kommittén icke kunna ifrågakomma.

Emellertid skulle det måhända kunna tänkas, att man genomförde en sådan modifikation av kommunikationsverkens beräkning av avgiftsår, att såsom villkor för hel pension uppställdes fordran på avgiftsbetalning under den tid, som för varje särskild beställning utgör tjänstålder, samt tillika bestämdes, att avgiftsbetalningen skulle fortgå under beställningshavarens hela tjänstetid i aktiv tjänst, dock högst 30 år. Kommittén kan emellertid icke finna en sådan anordning tilltalande eller principiellt försvarbar, vare sig den ses ur de synpunkter, som legat till grund för kommunikationsverkens pensionslags bestämmelser i förevarande hänseende, eller ur den synpunkt, till vilken kommittén för sin del ansluter sig, nämligen att det för den militära pensioneringen är fullt berättigat, att den, som på grund av egna förtjänster eller bättre tur erhållit befordran och därigenom blivit tillförsäkrad att under en längre tid få uppbära en säker och högre inkomst, får solidariskt med dem, som ej erhållit befordran, oberoende av den längre eller kortare tid, under vilken avgifter erläggas, bidra till allas pensionering. Olämpligheten av en föreskrift om begränsad tid

för avgifternas erläggande skulle i fråga om de militära pensioneringsgrunderna bliva särskilt framträdande, då därigenom beställningshavarna inom de högre lönegraderna, vilka vid avgången ur tjänsten innehava betydligt flera än 30, generalspersoner ända till 45 tjänstår, bleve under största delen av sin tjänstetid i dessa högre lönegrader befriade från avgifter, varigenom dessa beställningshavare i själva verket skulle erhålla en icke obetydlig löneökning, som ej vid löneregleringen varit avsedd.

Man skulle även genom nämnda anordning helt släppa principen om att alla beställningshavare för erhållande av hel pension skola erlägga avgifter under lika lång tid, och följden skulle därför bliva det mot kommunikationsverkens pensioneringsgrunder stridande förhållandet, att samma avgiftstid, som för en beställningshavare räckte till för att grundlägga hel pension, för en annan skulle medföra avkortad pension. Då sålunda själva huvudprincipen i kommunikationsverkens avgiftssystem övergåves, vore det ej mycket värt att bibehålla en liten del av detsamma.

Det är slutligen uppenbart, att om det för kommunikationsverken gällande avgiftssystemet skulle införas, avgifternas överföring till pensionsfonden ej kunde ske genom årlig omföring för varje beställning. I stället måste för avgiftsuppbörden läggas till grund varje särskild beställningshavares förhållanden, med iakttagande av att avgiftsskyldigheten skulle upphöra, när beställningshavaren erlagt avgifter under 30 år. Det kunde ej heller med en sådan begränsning av avgiftstiden låta sig göra att, såsom nu äger rum, för varje beställningshavare månatligen allenast avdraga och redovisa den för hans lönegrad bestämda avgiften, utan redovisningen måste anordnas med hänsyn till sagda begränsning i avgiftstiden.

Av skäl, som nu anförts, måste kommittén bestämt avstyrka såväl att i fråga om den militära pensioneringen införa det för kommunikationsverken stadgade systemet med pensions uppdelning i statspension och avgiftspension som att låta avgiftsplikten upphöra efter ett visst antal avgiftsår.

**Förslag till
militär
tjänstepen-
sionslag.**

Vad härefter angår den verkställda omarbetningen av förslaget till militär tjänstepensionslag, har kommittén därvid även tagit hänsyn till vissa erinringar mot sagda lagförslag, vilka av fullmäktige i flottans pensionskassa anförts i den 21 oktober 1925 avgivet yttrande. Av arméns fullmäktige, som ej avslutat behandlingen av föreliggande fråga, har något yttrande ännu ej avgivits.

Rubriken.

Kommittén hade i sitt föregående förslag till militär tjänstepensionslag — i det följande benämnt huvudförslaget — avfattat rubriken i anslutning till den för officersavlöningsreglementet gällande. Enligt den nya försvarsorganisationen skola arméns flygtrupper och marinens flygväsende utbrytas ur armén och marinen samt sammanslås till ett fristående flygvapen. Orden »vid armén och marinen» hava därför nu utbytt mot uttrycket »vid försvarsväsendet».

Då kommittén emellertid anser, att under militära tjänstepensionslagens bestämmelser även bör falla det underbefäl av manskapet vid marinen, åt vilket, såsom förut omnämnts, pensionsrätt bör beredas, har kommittén i rubriken uteslutit orden »officerare och underofficerare samt civilmilitära». Att lagen ej är tillämplig på alla beställningshavare vid försvarsväsendet framgår av lagförslagets 1 §, enligt vilken lagens bestämmelser endast gälla för de i pensionstjänsteförteckningen upptagna beställningarna.

1 §.

I 1 mom. har »försvarsväsendet» insatts i stället för »armén och marinen». 1 § 1 mom.

8 §.

Av skäl, som under 11 § 2 mom. skola närmare angivas, har kommittén 8 § 4 mom. funnit sig böra föreslå, att den under 8 § 4 mom. intagna bestämmelsen — enligt vilken vederbörande myndighet hos Konungen skall göra anmälan i fall, där beställningshavare, som enligt föreskrifterna i lagen synes vara skyldig att avgå men ej själv gör ansökning om avsked — kompletteras med föreskrift om skyldighet för myndigheten att före sådan anmälan bereda beställningshavaren tillfälle att yttra sig i ärendet. Denna bestämmelse torde närmast bliva av betydelse, där fråga är om avgångsskyldighet av annan anledning än uppnådd åldersgräns.

10 §.

Då beställningshavare bör få tillgodoräkna tjänstår för pension även för den 10 § 1 mom. tid, varunder han kan hava varit indelt soldat eller båtsman, har kommittén i 1 mom. utbytt uttrycket »varit fast anställd» mot orden »innehaft anställning».

Kommittén har vidare i detta moment infört den i det nya förslaget till civil tjänstepensionslag 18 § 1 mom. upptagna bestämmelsen rörande reducerad tjänstårsberäkning för tid, varunder vederbörande innehaft statsanställning, med vilken icke följt skyldighet att erlagga avgift för tjänstepension. Beträffande den närmare innebörden av denna bestämmelse, vilken i vad den avser tid, varunder beställningshavare innehaft *civil* statsanställning, emellertid är av ringa betydelse för den militära pensioneringen, tillåter kommittén sig hänvisa till vad i detta hänseende anförts i det av kommittén avgivna betänkandet med nytt förslag till civil tjänstepensionslag, sid. 42—44.

I betraktande av att, såsom kommittén i det föregående framhållit, några pensionsavgifter av manskapet i allmänhet icke kunna ifrågakomma, samt då en med nyss omnämnda bestämmelse överensstämmande föreskrift i fråga om reducerad tjänstårsberäkning för tid, varunder vederbörande innehaft *militär* anställning, med vilken icke följt skyldighet att erlagga avgift för tjänstepension, skulle medföra vissa individuella orättvisor vid underofficerarnas tjänstårsberäkning, har kommittén däremot ej funnit lämpligt att i detta lagförslag låta föreskriften om reducerad tjänstårsberäkning avse den tid, varunder sådan militär anställning innehafts.

Ville man emellertid även beträffande den militära tjänstetiden tillämpa en dylik reduktion, måste detta medföra en minskning av tjänstaldern för hel pension för underofficerare från föreslagna 30 till 25 år.

Vad slutligen beträffar tid, varunder någon må hava innehaft *civilmilitär* beställning, med vilken skyldighet att erlägga pensionsavgifter ej varit förenad, men i vilken tjänstår enligt denna lag skulle få beräknas, har kommittén där emot ej funnit skäl till avsteg från den angivna generella reduktionsregeln. Föreskriften har emellertid även här ett mycket inskränkt tillämplighetsområde, enär det endast finnes ett fåtal civilmilitära beställningar av ifrågavarande beskaffenhet, nämligen extra mariningenjör vid mariningenjörkåren samt bataljonsläkare vid fältläkarkåren, marinläkare av 2:a graden och marinläkarstipendiat.

I huvudförslaget hade kommittén föreslagit, att tjänstår för erhållande av pension skulle få beräknas för tid, under vilken beställningshavare innehaft beställning såsom bataljonsläkare vid fältläkarkåren eller marinläkare av 2:a graden, varemot den tid, vederbörande varit extra mariningenjör eller marinläkarstipendiat, ej skulle få i sådant hänseende räknas. Med hänsyn till det ändrade läge, vari frågan om rätt till beräkning av tjänstår kommit genom det nya förslaget till civil tjänstepensionslag, har kommittén emellertid funnit sig böra i viss mån modifiera sitt föregående förslag, och har kommittén även därvid tagit hänsyn till av fullmäktige i flottans pensionskassa gjorda uttalanden i fråga om tjänstårsberäkning.

Vad särskilt extra mariningenjör beträffar, hava nämnda fullmäktige föreslagit, att anställningstid såsom sådan skulle få tillgodoräknas såsom tjänstår för pension. Såsom skäl härför hava fullmäktige bland annat anført, att extra mariningenjör har full tjänstgöringsskyldighet.

Kommittén har inhämtat, att den, som fullständigt genomgått i gällande kungörelse angående utbildning av mariningenjörselever m. fl. föreskriven utbildning till mariningenjör, förordnas till extra mariningenjör, samt att extra mariningenjör efter två års tjänstgöring vid flottan i sådan egenskap är berättigad att söka anställning som mariningenjör av 2:a graden i stammen, och har kommittén vid sådant förhållande ansett, att två tredjedelar av den tid, varunder beställningshavare i egenskap av extra mariningenjör tjänstgjort, bör tillgodoräknas honom såsom tjänstår för pension, samt har vidtagit härav för anlett tillägg till detta moment.

Vidare hava omförmälda fullmäktige föreslagit en sådan förändring av bestämmelserna med avseende å det antal tjänstår, som erfordras för erhållande av hel pension, att för beställningshavare vid marinläkarkåren detta antal skulle minskas med tre. Fullmäktige hava till stöd för detta förslag anført, att nämnda beställningshavare enligt förslaget icke skulle få såsom tjänstår för pension tillgodoräkna tjänstetid som marinläkarstipendiat, samt att på grund härav de för nämnda beställningshavare föreslagna pensionsåldrarna och det antal tjänstår, som erfordrades för hel pension, förutsatte en levnadsålder vid

erhållandet av beställning som marineläkare av 2:a graden av icke över 30 år. Fullmäktige hava vidare framhållit, att av i senaste rulla upptagna tio marineläkarstipendiater blott två icke redan uppnått en levnadsålder av 30 år.

Såsom av kommitténs uttalande å sid. 75 av huvudförslaget framgår, har tvekan inom kommittén varit rådande, huruvida med hänsyn till den mycket begränsade tjänstgöring, som ålåg nämnda beställningshavare, ens tjänstetiden såsom marineläkare av 2:a graden skulle få i pensionshänseende tillgodoräknas; och det var endast med hänsyn till det förhållandet, att dessa beställningar hänförts till ordinarie, som kommittén ansåge sig böra föreslå, att ifrågavarande beställningshavare finge räkna tjänstår för pension för nämnda tid. Vid det förnyade övervägande, som kommittén i anledning av fullmäktiges förslag samt med hänsyn till ordnandet av icke-ordinarie personalens pensionsförhållanden i allmänhet och införandet i samband härmed av förenämnda reduktionsregel nu ägnat denna fråga, har kommittén funnit sig böra frångå denna ståndpunkt. Den skillnad i kompetens m. m., som möjligen kan motivera en skillnad i anställnings- och lönehänseende mellan bataljonsläkare vid fältläkarkåren och marineläkare av 2:a graden å ena sidan samt marineläkarstipendiater å andra sidan, är nämligen enligt kommitténs mening ej av den beskaffenhet att ej tjänstår för erhållande av pension i båda fallen bör få beräknas för två tredjedelar av den tid, varunder vederbörande fullgjort *verklig* tjänstgöring.

Denna ändring i sättet för tjänstårsberäkning erfordrar givetvis ändring i det antal tjänstår, som erfordras för erhållande av hel pension. Kommittén återkommer i det följande (sid. 28) till denna fråga.

Enligt 10 § 3 mom. i huvudförslaget skulle, om enskilt företag övertagits 10 § 3 mom. av staten, beställningshavare, som från sådant företag övergått till statstjänst, äga att såsom tjänstår tillgodoräkna jämväl anställningstid i nämnda företag. Då kommittén beträffande beräkning av tjänstår i civil statstjänst föreslagit rätt att tillgodoräkna allenast två tredjedelar utav tid, varunder avgiftsplikt ej förelegat, bör givetvis samma begränsning stadgas ifråga om tjänstårsberäkning för de i 3 mom. avsedda beställningshavare. Därest avgiftsskyldighet för pensionsrätt i det enskilda företaget ej förelegat, bör alltså i regel endast två tredjedelar av tjänstetiden få tagas i beräkning. Emellertid kan det tänkas, att vederbörande i det enskilda företaget erlagt pensionsavgifter till kassa, som sedan övertagits av statsverket, eller att han utan skyldighet att erlägga pensionsavgift varit tillförsäkrad pensionsrätt. Åtminstone i förstnämnda fall bör naturligen hela tjänstetiden få medräknas, i den mån pensionsförmån från det enskilda företaget ej åtnjutes eller kommer att utgå. På grund av vad nu framhållits, torde i fall, som här avses, böra med hänsyn tagen till den beställningshavaren i det enskilda företaget tillkommande pensionsrätt prövas, huruvida sådan tjänstetid må böra tillgodoräknas beställningshavaren i större eller mindre omfattning än med två tredjedelar. Några närmare regler för tillämpningen i förevarande fall lära icke lämpligen kunna i lagen angivas, utan torde det böra

ankomma på Kungl. Maj:t att i varje särskilt fall meddela beslut. Den befogenhet, som sålunda skulle tillkomma Kungl. Maj:t, torde få anses innefattad i den i momentet intagna satsen »där ej Konungen annorlunda bestämmer».

11 §.

11 § 2 mom. I detta stadgande föreskrives, att beställningshavare, som i andra fall än i 1 mom. b) eller c) sägs, befunnits ur stånd att på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänståligganden, kan, därest han uppnått en levnadsålder, med högst fem år understigande pensionsåldern, på därom av vederbörande myndighet gjord framställning av Kungl. Maj:t förklaras skyldig att avgå från tjänsten.

Vid behandling av en motsvarande föreskrift i den 1925 års riksdag förelagda, men på grund av kamrarnas skiljaktiga beslut förfallna propositionen om civil tjänstepensionslag föreslog bankoutskottet ett tillägg av innebörd, att sådan framställning icke finge av myndigheten avlåtas utan att tjänstemannen beretts tillfälle att yttra sig i ärendet. Kommittén, som intagit en sådan föreskrift i avgivet nytt förslag till civil tjänstepensionslag, har ansett sig böra intaga en motsvarande bestämmelse i militära tjänstepensionslagen.

19 §.

19 § 1 mom. Fullmäktige i flottans pensionskassa hava föreslagit, att bestämmelse i denna paragraf införes därom, att avdrag i pensionsbeloppet skall ske för avgift till änke- och pupillkassa.

Kommittén, som inhämtat, att i utarbetat förslag till reglemente för marinens änke- och pupillkassa är intagen en föreskrift, att »änkepensionsavgifterna för pensionerad delägare innehållas av hans tjänstepension, för vilket ändamål uppgift å avgiftsbeloppet skall av kassan avgivas till den myndighet, genom vilken pension utbetalas», finner det riktigast, att föreskrift om dylikt innehållande av familjepensionsavgift intages i vederbörande änke- och pupillkassas reglemente och icke i pensionslagen.

20 §.

20 §. Då det enligt den nya försvarsorganisationen är förutsatt, att även en flygvapnets reserv skall finnas, har här upptagits skyldighet för pensionerad personal vid flygvapnet att inträda i denna reserv.

Lagen är, såsom förut omnämnts, avsedd att äga tillämpning jämväl på visst underbefäl av manskapet, nämligen flaggkorpraler och högbåtsmän vid marinen. På grund av föreskrifterna i denna paragraf komma därför även dessa beställningshavare att vara skyldiga att inträda i marinens reserv samt kvarstå i densamma intill fyllda 65 år.

21 §.

21 §. Vid lagförslagets omarbetande har kommittén ansett sig böra undersöka, huruvida icke de i 21 § intagna, jämförelsevis omständliga reglerna beträffande förening av tjänstepension med lön, arvode eller pension för annan stats-

tjänst möjligen kunde utbytas mot mera kortfattade bestämmelser. Kommittén har trott sig, utan rubbning av de principer, som kommit till uttryck i 21 §, kunna vinna detta syfte genom att föreslå, att om vid sådan förening summan av tjänstepensionen och annan utgående förmån av ovan angiven art överstiger 5,004 kronor för år, av tjänstepensionen må, så länge sådan annan förmån åtnjutes, uppbäras endast avgiftspensionsdelen, med iakttagande likväl, dels att vederbörande av statspensionsdelen i förekommande fall må åtnjuta så mycket, att han alltid skall äga uppbära ett belopp, motsvarande summan av den större förmånen och en tredjedel av den mindre, dels ock att avdrag skall ske endast i den mån förmånernas sammanlagda belopp överstiger 5,004 kronor.

Några svårigheter för tillämpningen av en dylik mera summarisk föreskrift, vilken jämväl av kommittén upptagits i det nya förslaget till civil tjänstepensionslag, äro enligt kommitténs förmenande icke att befara.

På sätt framgår av vad nu anförts, har kommittén såsom det maximibelopp, till vilket här ifrågavarande förmåner sammanlagt må uppgå, utan att reduktion ifrågakommer, föreslagit 5,004 kronor i stället för den summa av 5,000 kronor, som upptogs i huvudförslaget. Kommittén har nämligen av praktiska skäl funnit lämpligt, att regeln, att pensionsbelopp skall utgöra ett med tolv jämnt delbart tal, även i detta fall blir iakttagen.

24 §.

Fullmäktige i flottans pensionskassa hava föreslagit, att i 24 § intagen bestämmelse att pensionsrätten är förverkad, om pensionstagare ingår i främmande makts krigstjänst, skulle inträda först om pensionstagare deltog i krig mot sitt fädernesland. Kommittén finner det emellertid fortfarande vara fullt berättigat, att pensionsrätten förverkas, därest pensionstagare under tid, han har skyldighet kvarstå i reserven, utan vederbörligt tillstånd ingår i främmande makts krigstjänst.

24 §.

25 §.

Flottans fullmäktige hava under denna paragraf föreslagit, att vederbörliga avgifter till änke- och pupillkassa skola undantagas, innan pensionsbelopp i det i paragrafen angivna fall tillfaller pensionsfonden. Kommittén har ej funnit en sådan föreskrift lämplig, då det först efter vunnen upplysning om anledningen till att tjänstepensionen ej blivit lyftad kan bedömas, huruvida avgiften till änke- och pupillkassan bort erläggas.

25 §.

I det av kommittén avgivna nya förslaget till civil tjänstepensionslag har av kommittén förutsatts, att ifrågavarande lag skall från och med den 1 juli 1926 äga tillämpning bland annat på månadslönnare vid marinen. Då dessa befattningshavare för närvarande under viss förutsättning hava rätt till delaktighet i flottans pensionskassa, har kommittén funnit behöfligt att i 2 punkten göra ett av förstnämnda omständighet föranlett tillägg.

Övergångs-
bestämmelser.

4 punkten.

I denna punkt har kommittén även vidtagit ett av fullmäktige i flottans

pensionskassa föreslaget tillägg, avseende att bestämmelserna ej skola vara tillämpliga på de tjänstemän, som vinna ordinarie anställning i de militära änke- och pupillkassorna.

Vidare hava nämnda fullmäktige vid denna punkt av övergångsbestämmelserna uttalat, att däri intagna bestämmelser borde erhålla sådan formulering, att för tydlighetens skull uttryckligen angåves, att den, som nu är delägare i vederbörande pensionskassa, efter militära tjänstepensionslagens ikraftträdande finge tillgodoräkna sig hittillsvarande tjänstetid, däri inbegripen såväl den tid, för vilken sådan delägare erlagt pensionsavgifter till någon av nämnda pensionskassor, som den tid, han varit anställd såsom extra ordinarie kammarskrivare vid flottan eller på förordnande bestritt tjänst vid mariningenjörstaten, eller vid mariningenjörkåren.

Kommittén har i anledning härav ånyo upptagit till prövning, huruvida några övergångsbestämmelser utöver vad kommittén i denna punkt angivit i huvudförslaget äro behöfliga. Genom den sänkning av det för erhållande av hel pension erforderliga antalet tjänstår, som kommittén redan i huvudförslaget upptagit i samband med de ändrade bestämmelserna för tjänstårsberäkningen, synes emellertid tillräcklig hänsyn vara tagen därtill, att jämväl den, som före militära tjänstepensionslagens ikraftträdande var delägare i någon av de militära pensionskassorna, vid pensionsålderns uppnående i regel skall kunna innehava för hel pensions erhållande erforderligt antal tjänstår. Därest en föreskrift i den av fullmäktige önskade riktningen skulle meddelas, skulle detta enligt kommitténs mening erfordra jämväl en föreskrift, att för den, som finge tillgodoräkna sig sådan tjänstålder, det för hel pension erforderliga antalet tjänstår skulle ökas i motsvarande grad. En sådan föreskrift skulle, enligt vad kommittén funnit, bliva ganska invecklad. Och då ej heller någons pensionsrätt enligt äldre bestämmelser blivit försämrad, har kommittén ej ansett någon åtgärd i den av fullmäktige önskade riktningen erforderlig.

Vad särskilt beträffar förslaget, att föreskrifter skulle meddelas om beräkning av tjänstår för tid, varunder någon må hava innehaft förordnande å vissa angivna extra tjänster vid flottan, får kommittén erinra, att detta önskemål blivit tillmötesgått genom den föreslagna ändrade lydelsen av 10 § 1 mom.

Kommittén har däremot i anledning av de ändrade grunder för tjänstårsberäkning, som kommittén nu ifrågasatt för bataljonsläkare vid fältläkarkåren, marinläkare av 2:a graden och marinläkarstipendiater, funnit behöfligt att i övergångsbestämmelserna intaga ett stadgande därom, att tjänstår för erhållande av pension enligt denna lag må beräknas för två tredjedelar av den tid, varunder beställningshavare efter fyllda aderton år varit inkallad till tjänstgöring såsom fältläkarstipendiat. Fältläkarstipendiatinstitutionen är nämligen avsedd att avvecklas och förekommer ej i 1925 års försvarsorganisation, och har kommittén därför ej i 10 § 1 mom. intagit föreskrift om tjänstårsberäkning för tid, varunder beställningshavare varit fältläkarstipendiat.

För innehavare av sådana beställningar, vilka antingen enligt hittillsvarande försvarsorganisation tillhöra högre lönegrad än som blir fallet i den nya organisationen, eller vilka ej alls återfinnas i denna, har kommittén funnit behöfligt att i 6 punkten av övergångsbestämmelserna särskilt angiva pensionsunderlag, pensionsavgift, pensionsålder och för hel pension erforderligt antal tjänstår, på det att dessa beställningshavare må få sig tillförsäkrade pensionsförmåner, svarande mot deras nuvarande löneställning, vilken de enligt gällande bestämmelser äga bibehålla. Kommittén får härvid erinra därom, att sedan lagen trätt i kraft, enligt dess 3 § 2 mom. innehavare av beställning, vilken blir nedflyttad till lägre lönegrad, bibehålles vid det tjänstepensionsunderlag, som vid nedflyttningen var för honom gällande.

Kommittén har i förenämnda hänseenden för respektive beställningar uppfört de belopp m. m., som i den huvudförslaget tillhörande pensionstjänsteförteckningen voro upptagna. Ifrågavarande beställningar äro militärbefälhavaren på Gotland, vilken beställning nedflyttats från 7:e till 6:e lönegraden enligt löneplanen O, samt fanjunkare vid krigsskolan, tygunderofficer, öververkmästare, andre kemist i marinförvaltningen och underofficer av 3:e graden, vilka beställningar äro avsedda att försvinna.

Kommittén har i detta sammanhang tagit under övervägande, huruvida några särskilda övergångsbestämmelser äro i tjänstepensionslagen erforderliga i fråga om den personal, vilken i följd av den i samband med försvarets omorganisation skeende kaderminskningen vid lagens ikraftträdande är uppförd å eller sedermera överföres till övergångsstat. Enligt kungörelsen den 23 oktober 1925 med vissa bestämmelser rörande arméns och marinens övergångsstater (nr 429) är avsett, att den personal på aktiv stat vid armén eller marinen, vilken blir övertalig vid genomförandet av den år 1925 beslutade nya försvarsorganisationen, skall överföras å övergångsstat. Överförandet till denna stat skall kunna ske frivilligt eller tvångsvis. Frivillig övergång kan medgivas när som helst efter kungörelsens ikraftträdande den 1 november 1925 och alltså ske även före den 1 juli 1926, då militära tjänstepensionslagen enligt kommitténs förslag är avsedd att träda i kraft; det tvångsvisa överförandet kommer däremot att ske först senare än lagens eventuella ikraftträdande vid nämnda tidpunkt, nämligen dels omedelbart efter repetitionsövningarnas avslutande hösten 1926, dels i fråga om armén under budgetåret 1927—1928 samt i fråga om marinen under budgetåret 1926—1927. I fråga om till övergångsstat frivilligt överförd beställningshavares rätt till pension samt skyldighet att avgå från beställningen och att därefter under viss tid tillhöra vederbörlig reserv skola de för motsvarande personal på aktiv stat meddelade bestämmelser lända till efterrättelse, dock med den inskränkningen att, därest med tillämpning av berörda bestämmelser beställningshavares pension skulle komma att överstiga den lön, han vid avgången från sin beställning uppbär på övergångsstat, pensionen endast skall utgå med lönens belopp.

I fråga om tvångsvis överförd beställningshavares rätt till pension samt skyldighet att avgå från beställningen och att därefter under viss tid tillhöra vederbörlig reserv skola de för motsvarande personal på aktiv stat meddelade bestämmelser äga tillämpning.

För att denna personal skall komma i åtnjutande av fulla pensionsförmåner, erfordras en föreskrift, att beställningshavare får såsom tjänstår för pension tillgodoräkna den tid, varunder han varit å övergångsstat uppförd. Sådan bestämmelse har därför införts såsom mom. a) av 7 punkten i övergångsbestämmelserna.

I mom. b) har upptagits den föreskrift, som erfordras för att pensionen för den frivilligt övergångna personalen i förekommande fall ej skall överstiga den lön, beställningshavaren uppburit. Det har i samband härmed inom kommittén ifrågasatts, att pensionsavgiften för sådan beställningshavare, på vilken mom. b) vore avsett att bliva tillämpligt, skulle nedsättas till så stor del av den för beställningshavare i samma lönegrad i allmänhet utgående pensionsavgiften, som förhållandet mellan pensionsbeloppet enligt mom. b) och det för lönegraden gällande tjänstepensionsunderlaget. Kommittén har emellertid ej ansett sig behöva upptaga en sådan föreskrift med hänsyn till den omgång, som detta beräkningssätt skulle medföra, samt det skäligen obetydliga belopp, varmed avgiften härigenom komme att nedsättas, samt då bestämmelsen endast skulle gälla beställningshavare, som frivilligt övergått till övergångsstat, och denne alltså bör hava tagit i betraktande de med övergången följande konsekvenserna.

Pensions- tjänsteför- teckning.

Även i pensionstjänsteförteckningen påkallas vissa ändringar i följd av den nya försvarsorganisationen.

Sålunda hava beträffande armén upptagits de nya beställningarna brigadchef, chef för underofficersskolan samt radioingenjör, varjämte de vid armémusiken uppförda beställningarna, bland vilka den förut under benämning musikdirektör, som avlagt musikdirektörsexamen vid musikalska akademien, upptagna beställningen ersatts med musikdirektörsbeställning, vilken i lönehänseende kan tillhöra någon av lönegraderna O 2, Uo 4 eller Uo 3, sammanförts i en grupp. Däremot hava beställningar, som ej förekomma i den nya härordningen, eller som på grund av ändrad löneställning ej längre behöva särskilt i förteckningen angivas, utesluts; dessa äro chef för artilleristaben, chef för remonteringsstyrelsen, fanjunkare vid krigsskolan, tygunderofficer, öververkmästare och överläkare med bataljonsläkares lön vid garnisonssjukhuset i Stockholm.

Enligt den nya försvarsorganisationen skola ett antal kompaniofficerare, som förordnats till adjutanter eller lärare vid vissa militära skolor, under tiden för förordnandet frånträda innehavande lön på stat vid vederbörligt truppförband och i stället åtnjuta i vederbörande skolas stat upptaget arvode, motsvarande lön enligt viss lönegrad. Detsamma gäller adjutanten vid mili-

tärbefälet för övre Norrland samt en del av befälspersonalen vid vissa truppförband. I fråga om dessa beställningshavare har kommittén i en anmärkning till pensionstjänsteförteckningen angivit, att de i pensionshänseende skola anses såsom innehavare av beställning på aktiv stat i nämnda lönegrad.

Under marinen har den nytillkomna beställningen flaggunderofficer (underofficer av 1:a graden), som är förrådsförvaltare, införts i förteckningen. Likaså hava ej mindre de nya beställningarna bland musikpersonalen, musikdirektör och musikstyckjunkare, än även de beställningar tillhörande manskapet, flaggkorpral och korpral, som är högbåtsman, rörande vilka, i enlighet med vad redan omnämnts, i försvarspropositionen såsom en förutsättning för den nya organisationen framhållits, att möjlighet för dem borde beredas att grundlägga pensionsrätt, upptagits i pensionstjänsteförteckningen.

Vad flygvapnet beträffar, är enligt chefens för försvarsdepartementet yttrande till statsrådsprotokollet den 20 februari 1925 avsett, att de officerare och underofficerare, vilka komma att övergå dit från armén och marinen, skola kvarstå utan lön med bibehållen tur på sina respektive kårer och regementen för att möjligheten till återgång till vederbörande vapen må hållas öppen. Vid sådant förhållande skulle måhända vara överflödigt att upptaga denna personal i pensionstjänsteförteckningen, utan kunde i stället i lagen angivas, att ifrågavarande personal äger pensionsrätt i den beställning vid armén eller marinen, som den sålunda över stat innehar. Emellertid kan det förmodas, att nämnda personal, på sätt nu är förhållandet med beställningshavare i kaptens tjänsteställning vid generalstaben, i vissa fall kan komma att innehava högre beställning vid flygvapnet än i vederbörande truppförband vid armén eller marinen. Härtill kommer att den vid flygvapnet upptagna beställningen förrådsförvaltare synes komma att sakna full motsvarighet vid armén. Kommittén har av dessa skäl funnit lämpligast att i pensionstjänsteförteckningen särskilt upptaga officerare och underofficerare vid flygvapnet.

Beträffande den vid flygvapnet tjänstgörande intendenturpersonalen synes vara avsett, att densamma fortfarande skall tillhöra intendenturkåren, respektive marinintendenturkåren, varför den ej torde behöva särskilt upptagas i pensionstjänsteförteckningen.

Vad angår den civilmilitära personalen, hava i pensionstjänsteförteckningen upptagits de olika slag av beställningar, som angivits i försvarspropositionen.

I fråga om pensionsunderlag för de nyuppförda beställningarna har kommittén, där så kunnat ske, följt samma grund som i huvudförslaget. De utgöra alltså i regel omkring två tredjedelar av lönens belopp på s. k. A-ort i högsta löneklassen inom den lönegrad beställningshavaren tillhör, men äro för beställningshavare av generals och överstes tjänsteställning begränsade till samma belopp, som för civila befattningshavare, vilka åtnjuta motsvarande lönebelopp.

Denna beräkningsgrund har emellertid ej kunnat följas i fråga om de båda

*Tjänste-
pensions-
underlag.*

beställningar av manskaps grad vid marinen, flaggkorpral och högbåtsman, vilka såsom förut nämnts upptagits i pensionstjänsteförteckningen. Dessa beställningar komma nämligen i lönehänseende ej att upptagas i officersavlöningsreglementet utan i manskapsavlöningsreglementet, i vilket till grund för avlöningsbeloppens bestämmande helt andra synpunkter äro lagda, än dem som gälla för förstnämnda reglemente. Avlöningarna enligt manskapsavlöningsreglementet, vilka vad angår begynnelselönen inom lägsta lönegraden närmast äro bestämda med hänsyn till de löneförmåner, som i allmänna löne marknaden tillkomma lantarbetare, utgå för de olika lönegraderna med ett och samma belopp, oberoende av den dyrortsgrupp, till vilken förläggningsorten är att i levnadskostnadshänseende räkna. På begynnelselönen i lägsta lönegraden utgår intet dyrtidstillägg; på den del av högre lönebelopp, som överskjuter det lägsta, utgår dyrtidstillägget med procentuellt mindre belopp än för officerare och underofficerare m. fl. Härtill kommer att en betydande del av avlöningsförmånerna utgår in natura, såsom naturaunderhåll och beklädnad. Av dessa skäl kan pensionsunderlagets storlek lika litet bestämmas i visst förhållande till lönens belopp på s. k. A-ort, som det kan sättas i bestämd relation till det pensionsunderlag, som är föreslaget för underofficer.

Högsta lönebeloppet för den för flaggkorpraler avsedda lönegraden är i försvarspropositionen upptaget till 1,992 kronor; för högbåtsmannen är motsvarande lönebelopp 1,896 kronor. Till dessa belopp böra läggas hyresbidrag, 225 kronor, samt värdet av naturaförmånerna, vilket kommittén beräknar till 365 kronor för naturaunderhåll och 200 kronor för beklädnad. Sammanlagda värdet av dessa beställningshavare tillkommande avlöningsförmåner blir enligt denna beräkning för flaggkorpral 2,782 kronor och för högbåtsman 2,686 kronor. Till jämförelse må nämnas att högsta lönen inom 1:a lönegraden på löneplanen Uo, till vilken för närvarande hör underofficer av 3:e graden, för vilken beställning den nya flaggkorpralsgraden är avsedd att utgöra ersättning, är 2,760 kronor på A-ort samt på D-ort och G-ort, dit de förläggningsorter höra, där övervägande flertalet beställningshavare av ifrågavarande slag äro förlagda, respektive 3,138 och 3,516 kronor. Kommittén har ansett sig på ett lämpligt sätt hava avvägt pensionsunderlaget, då detsamma föreslagits till 1,776 kronor för flaggkorpral och till 1,704 kronor för högbåtsman.

Pensionsavgifter.

Pensionsavgifternas belopp för de i pensionstjänsteförteckningen nyinförda beställningarna äro liksom i huvudförslaget beräknade enligt samma grunder, som tillämpas beträffande nyreglerade tjänster inom civila statsförvaltningen.

Pensionsålder.

Innan kommittén fattat ståndpunkt till de för de nya eller de i löneavseende omreglerade beställningarna i förslaget uppförda pensionsåldrarna, har kommittén hänvänt sig till cheferna för generalstaben, marinstaben och flygvapnet med begäran, att dessa myndigheter ville uttala sig om för ifrågavarande beställningar lämpliga pensionsåldrar.

Såsom svar härå har kommittén från chefen för generalstaben erhållit en skrivelse, vari, efter erinran att pensionskommittén vid angivandet av lämpliga pensionsåldrar för beställningshavare vid armén i huvudsak följt det yttrande i denna fråga, som dåvarande chefen för generalstaben avgav den 8 mars 1922, anföres:

»Detta yttrande, som i likhet med kommitténs betänkande med förslag till militär tjänstepensionslag avgavs *före* antagandet av ny härordning, hänförde sig till vid ifrågakvarande tidpunkt rådande förhållanden. Det kan sålunda icke läggas till grund för den överarbetning, som nu anbefallts med hänsyn till 1925 års härordning.

På grund härav anser jag mig böra under anslutning till vad kommittén å sid. 37 i förenämnda betänkande anfört i fråga om pensionsåldern för militära beställningshavare fästa uppmärksamheten på vissa för omarbetningen avgörande förhållanden.

Uti 1925 års härordning äro personalstaterna i fråga om officerare och underofficerare beräknade avsevärt snävt än tidigare. Sålunda har befälspersonalen beräknats endast med hänsyn till behovet vid värnpliktigas första tjänstgöring. Icke heller har den för tjänstens behöriga upprätthållande under sjukdom m. m. enligt försvarsrevisionens uppfattning oundgängligen erforderliga personalreserven av 5 % för officerare och underofficerare upptagits i personalberäkningarna. Den verkställda reduceringen framgår därav, att antalet officerare och underofficerare vid ett infanteriregemente minskats från resp. 53 och 39 till resp. 40 och 26 vid normalregemente och resp. 36 och 25 vid reducerat regemente. Under sådana omständigheter komma väsentligt större krav även i rent fysiskt avseende att ställas på den aktiva personalen än för närvarande, vilket tydligen måste utöva inflytande vid bestämmandet av pensionsålder och ordnandet av därmed sammanhängande förhållanden.

En annan omständighet, som verkar i samma riktning, är, att ett avsevärt antal befattningar, som enligt försvarsrevisionens mening icke oundgängligen erforderade personal å aktiv stat, hädanefter skola upprätthållas med pensionerad personal. Sådana mindre krävande befattningar, som tidigare kunnat i viss utsträckning besättas med äldre aktiv personal, stå sålunda icke längre till förfogande. Härigenom komma tydligen fordringarna på den aktiva personalen att ytterligare skärpas.

Behovet av reservpersonal har vidare genom den nya härordningen väsentligt stegrats, vilket bl. a. framgår av Kungl. Maj:ts proposition nr 50 till innevarande års riksdag (sid. 127).

Ehuru sålunda starka skäl tala för en allmän sänkning av pensionsåldern, anser jag mig icke, innan fullständiga övergångs- och mobiliseringsplaner blivit utarbetade för den nya härordningen, böra ifrågasätta en sådan. Däremot är det nödvändigt att med hänsyn till den aktiva personalens tjänstbarhet redan nu bereda möjlighet för beställningshavare att avgå ett visst antal år — vilket för närvarande förslagsvis torde kunna sättas till fem — före uppnåendet av den för beställningen stadgade pensionsåldern med åtnjutande av hel pension.

Det är även tydligt, att den höjning av pensionsåldern för vissa beställningshavare, som kommittén föreslagit, icke bör komma till utförande, liksom att ej heller samma anledning som förut finnes att bestämma olika pensionsålder för intendenturkårens personal i jämförelse med andra kårer.

Även i fråga om personalen vid artilleriets fabriker och tyganstalter hava sedan 1922 ändrade förhållanden inträtt. Arbetet på industriens krigsorganisation har

nämigen sedan dess fortskridit, och behovet av härför utbildad personal vid mobilisering har stegrats. En höjning av pensionsåldern för ifrågavarande personal kan sålunda icke längre tillstyrkas.

De i pensionskommitténs skrivelse upptagna beställningar, för vilka lämplig pensionsålder önskas angiven, äro brigadchef, militärbefälhavaren på Gotland, chefen för artilleristaben, chefen för underofficersskolan och musikdirektör.

I enlighet med de grunder, som kommittén angivit i sitt ovan anförda betänkande, bör pensionsåldern för *brigadchef* vara densamma som för regementschef. En skillnad i pensionsålder mellan arméfördelningschef och brigadchef av fem år är vidare ur befodrings- och placeringssynpunkt en nödvändighet.

I samband med bestämmandet av pensionsålder för brigadchef torde emellertid även pensionsåldern för *kommendanten i Boden* och *inspektören för kavalleriet* böra regleras. Möjlighet att förflytta nämnda beställningshavare till arméfördelningschefs eller likställd beställning kommer i och med den nya härordningen icke att förefinnas i hittillsvarande utsträckning, och därmed bortfaller den förutsättning, som väsentligen låg till grund för höjningen av pensionsåldern 1923. Vad beträffar kommendanten i Boden är vidare att märka, att denne enligt den nya härordningen kommer att lyda under militärbefälhavaren för Övre Norrland. Under sådana omständigheter gäller även beträffande kommendanten i Boden i befodrings- och placeringsavseende, vad ovan anförts angående brigadchefer.

I fråga om *militärbefälhavaren på Gotland* gäller, att denne enligt 1925 års härordning såväl i löneavseende som ifråga om befäl kommer att bliva mera jämställd med regementschef än med arméfördelningschef, i det att han samtidigt skall föra det direkta befälet över Gotlands infanterikår. På grund härav bör pensionsåldern för militärbefälhavaren på Gotland fastställas till den för överste gällande.

Då *chefen för artilleristaben* i löneavseende nu blir likställd med överste, synes knappast någon anledning finnas att frångå den för överste i allmänhet gällande pensionsåldern.

Chefen för underofficersskolan har tillerkänts lönegrad O 5. Visserligen hava cheferna för krigshögskolan, artilleri- och ingenjörhögskolan och chefen för krigsskolan, som komma att hänföras till samma lönegrad, en pensionsålder av 60 år. En sådan pensionsålder tillgodoser emellertid icke de tjänstbarhetskrav, som böra ställas å dessa chefer, och har icke heller i praktiken tillämpats, enär förflyttning till annan befattning före pensionsålderns inträdande i allmänhet ansetts böra äga rum. Härtill kommer, att enligt 1925 års härordning ifrågavarande chefer skola vara underkastade transport till annan beställning i innehavande grad. Att vid sådant förhållande stadga annan pensionsålder än för överstelöjtnanter och majorer synes uteslutet.

Musikdirektör har genom 1925 års härordning tillerkänts lönegrad O 2 eller Uo 3(4). För närvarande innehar musikdirektör lönegrad Uo 3(4). Någon anledning att nu frångå den för kompaniofficerare och underofficerare i allmänhet gällande pensionsåldern synes sålunda icke förefinnas.»

Kommittén finner av chefens för generalstaben skrivelse framgå, att frågan om behovet av reservpersonal för armén, vilken fråga även enligt kommitténs mening är av väsentlig betydelse vid bestämmandet av pensionsåldern, icke är så utredd, att nu kan framläggas ett definitivt förslag beträffande den för varje beställning erforderliga pensionsåldern. Kommittén har därför och för att ej genom ett ställningstagande föregripa en kommande utredning av frågan ej funnit sig böra vidtaga några jämkningar i vad som i huvudförslaget

i detta hänseende angivits, utan har kommittén nu inskränkt sig till att göra de ändringar, som direkt betingas av den nya härordningen genom upptagandet av nya beställningar och uteslutande av ej längre befintliga.

Kommittén förutsätter emellertid, att så snart den nya härorganisationen blivit fullt genomförd samt av densamma beroende mobiliserings- m. fl. planer fastställda, och alltså en fullständig och tillförlitlig överblick av behovet av reservpersonal vunnits, en förnyad omprövning av frågan om pensionsåldern för beställningshavare vid försvarsväsendet kommer till stånd. Något överhängande behov av att genom pensionsålderns sänkning omedelbart erhålla en ökad tillgång på reservpersonal torde ej förefinnas, då den från den äldre mera omfattande organisationen på aktiv stat kvarstående eller till övergångsstat överförda personalen i huvudsak bör vara tillräcklig för befälsbehovets täckande under den närmaste framtiden.

I fråga om generalstabschefens uttalande därom, att det med hänsyn till den aktiva personalens tjänstbarhet redan nu borde beredas möjlighet för beställningshavare att avgå ett visst antal år, förslagsvis fem, före uppnåendet av den för beställningen stadgade pensionsåldern med åtnjutande av hel pension, har kommittén ej kunnat ansluta sig därtill. Såsom lätt inses, innebär detta förslag, sakligt sett, ett återgående till det äldre, såväl av de militära myndigheterna som av riksdagen utdömda systemet med respitår, dock att pensionsåldern därvid skulle sänkas med fem år samt respitåren bliva fem i stället för tre. Kommittén anser sig emellertid böra erinra om den i lagens 11 § 2 mom. intagna föreskriften, att beställningshavare, som befinnes urståndsatt att på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänstäligganden, må, därest han uppnått en levnadsålder, som med högst fem år understiger den för hans beställning bestämda pensionsåldern, kunna av Konungen förklaras skyldig att avgå från tjänsten, och att beställningshavare härvid jämlikt 12 § 1 mom. e) är berättigad att vid avgången komma i åtnjutande av tjänstepension. Härigenom bör möjlighet finnas att entlediga den beställningshavare, som ej fyller de anspråk, som böra ställas på beställningshavare på aktiv stat.

Då chefen för generalstaben till stöd för sitt förslag i berörda hänseende hänför sig till vad i försvarspropositionen till 1925 års riksdag (sid. 127) anförts om den av kostnadshänsyn gjorda begränsningen av personal på reservstat, anser sig kommittén för övrigt böra erinra, att då pensionen för beställningshavare på reservstat är ej oväsentligt lägre än för innehavare av motsvarande beställning på aktiv stat, det torde vara ekonomiskt mindre fördelaktigt att anordna en förtidspensionering för den aktiva personalen i stället för att, om behov visar sig föreligga, öka antalet reservstatsbeställningar.

Vid avvägandet av pensionsålder för de nytillkomna beställningarna har kommittén av i det föregående angivna synpunkter ej funnit sig böra för brigadchef, vilken är uppförd med lön i lönegraden O 7, föreslå annan pensionsålder än som vid 1923 års riksdag bestämdes för innehavare av nuvarande beställningar i denna lönegrad (kommendanten i Boden m. fl.) eller alltså 65 år.

För musikdirektör, på vilken, enligt vad kommittén erfarit, knappast ställes anspråk, att han skall följa truppförbandet i fält, har kommittén ansett sig kunna föreslå en pensionsålder av 60 år.

Chefen för marinstaben anförde i sitt svar bland annat:

»För nedanstående beställningar, vilka äro avsedda att införas, anses följande pensionsålder lämplig, nämligen:

flaggunderofficer (underofficer av 1:a graden) som är	
förrådsförvaltare	60 år
dock endast under förutsättning att pensionsåldern	
för underofficer av 2:a graden och flaggkorpraler	
bliver bestämd till 50 år (se vidare härom nedan):	
musikdirektör	60 år
musikstyckjunkare	55 år
flaggkorpral	50 år
korpral, som är högbåtsman	55 år

I fråga om underofficer av 2:a graden har jag icke anledning att frångå den i min skrivelse till kommittén den 24 mars 1922 föreslagna pensionsåldern, nämligen 50 år. Utöver vad i sagda skrivelse framhölls såsom skäl för bestämmandet av denna pensionsålder för nu nämnda underofficerare och i samband därmed för underofficerare av 3:e graden (framdeles flaggkorpraler) samt för kaptener och subalternofficerare torde därjämte böra erinras, att sedan genom statsmakternas innevarande år fattade beslut marinens officers- och underofficerskårer blivit starkt reducerade, det är än angelägnare än förut, att den sålunda föreslagna sänkningen av pensionsåldern för ovanberörd personal kommer till stånd, i syfte att inom dessa reducerade kårer hava tillgång på i möjligaste mån fullt tjänstduglig personal.

Vad särskilt angår underofficerskårerna torde det jämväl böra erinras om den väsentligt sämre ställning som personal vid marinen, tillhörande dessa kårer, kommer att intaga i förhållande till arméns motsvarande personal, därigenom att en tjänstegrad inom underofficerskårerna vid marinen, nämligen underofficer av 3:e graden utbytt mot en tjänstegrad inom manskapet, nämligen flaggkorpral, varigenom underofficersbefordran kommer att vinnas vid betydligt högre ålder inom marinen än inom armén. Det kan enligt min mening under sådana omständigheter icke anses rimligt, att därjämte ytterligare försämma utsikterna för befordran till flaggkorpral och underofficer av 2:a graden genom fasthållandet av en högre pensionsålder för nu nämnd personal vid marinen än för motsvarande personal vid armén. Det torde dessutom böra bemärkas, att de med en sådan sänkning av pensionsåldern förenade kostnaderna skulle sannolikt i det närmaste komma att uppvägas av den minskning i pensionskostnader, som komme att uppstå, därest pensionsåldern för förrådsförvaltare bestämmes till 60 år i stället för att bibehållas vid 55 år. Antalet underofficerare av 2:a graden och flaggkorpraler, som skulle vara pensionerade mellan 50 och 55 år, torde nämligen icke komma att nämnvärt överskrida antalet förrådsförvaltare. Såsom belysande härför torde kunna nämnas att för närvarande finnas enligt inhämtade uppgifter sammanlagt 26 underofficerare av 2:a och 3:e graderna vid marinen, vilka äro förbigångna och innehava en ålder mellan 50 och 55 år. Detta antal torde givetvis komma att sänkas dels sedan den gallring kommit att verka, som numera verkställes efter tre års anställning såsom underofficer av 3:e graden (flaggkorpral), dels på grund av underofficerskårernas blivande reduktion, och torde därför med största sanno-

likhet komma att underskrida sammanlagda antalet förrädsförvaltare vid marinen (22).

Vid en sänkning av pensionsåldern för underofficer av 2:a graden böra givetvis ej de underofficerare därav beröras, vilka utnämnts före den 6 maj 1910, enär för dem utfärdade fullmakter sakna undantagsbestämmelser i fråga om ändring av pensionsåldern.»

Vad av marinstabschefen sålunda föreslagits har kommittén funnit sig böra biträda; dock har kommittén ansett sig kunna höja pensionsåldern för sådan flaggunderofficer (underofficer av 1:a graden), som är förrädsförvaltare, till 63 år, eller samma ålder, som kommittén föreslagit för förvaltare vid intendenturkåren, och som även, enligt vad kommittén erfarit, föreslagits av flottans organisationssakkunniga.

Enär, såsom kommittén erinrat i huvudförslaget (sid. 101), beställningshavare, som övergått på militära avlöningsreglementets villkor och bestämmelser, enligt 42 § av sagda reglemente är pliktig underkasta sig de ändrade bestämmelser, som kunna varda utfärdade i fråga om pension, är jämväl sådan beställningshavare, som innehar före den 6 maj 1910 utfärdad fullmakt på nuvarande beställning, skyldig att underkasta sig den nya militära tjänstepensionslagens bestämmelser. Kommittén anser att genom den i 5 punkten av lagförslagets övergångsbestämmelser beredda möjligheten att två år kvarstå i tjänst efter lagens ikraftträdande erforderliga hänsyn till billigheten är tagen och att alltså ej något särskilt undantag behöver göras för den, som innehar före den 6 maj 1910 utfärdad fullmakt på sin beställning.

I skrivelsen till chefen för flygvapnet lämnade kommittén en redogörelse för de bestämmelser rörande pensionsålder, som angivits i huvudförslaget. I sitt svar anförde chefen för flygvapnet bland annat:

»Jag har icke något att erinra emot de pensionsåldrar, som i skrivelsen föreslagits i vad gäller generalsperson, överste, överstelöjtnant, major, kapten, löjtnant, underlöjtnant, fänrik, fanjunkare, sergeant och bataljonsläkare. Pensionsåldern för förrädsförvaltare, flygöveringenjör, flygingenjör, verkmästare, tyghantverkare, vapenhantverkare och förrädsvaktmästare synes mig däremot vara för hög, särskilt med hänsyn till denna personals tjänstbarhet såväl i fred som krig. Flygöveringenjör och flygingenjörer, som bl. a. skola hava konstruktionerna av flygmaterielen om hand, påvåla ett betydande arbete och stort ansvar, i det det ständigt måste icke allenast följa den på flygområdet snabbt fortgående utvecklingen, utan även själva medverka vid nya uppfinningar och konstruktioner. På grund härav böra dessa befattningshavare så långt möjligt vara i sina bästa år. Förrädsförvaltare och förrädsvaktmästare torde vid flygtrupperna få mera krävande arbete än vid många andra trupper. Så t. ex. skola de handhava såväl personlig utrustning o. d. som även ömtålig och dyrbar flygmateriel av skilda slag. Ännu mera direkt ansvarige för flygmaterielens tillstånd äro verkmästare och hantverkare, av vilka en stor del vid mobilisering skola äga tillräcklig vigör för att kunna gå i fält eller tilldelas flygstationer vid kustflottan o. s. v., skäl som samtliga tala för att icke låta dessa personalgruppers tjänstgöringsålder bli för hög.

På grund av ovanstående får jag alltså föreslå, att vid flygvapnet pensionsåldern för förrådsförvaltare (flygförvaltare), flygöveringenjör, flygingenjör, verk-mästare, tyghantverkare, vapenhantverkare och förrådsvaktmästare sättes till 60 år, vilken ålder för avgång bör sättas även för expeditionsvakt.»

I anledning av de av chefen för flygvapnet anförda synpunkterna har kommittén för den tekniska personalen vid flygvapnet föreslagit en pensionsålder av 60 år. För förrådsförvaltare och förrådsvaktmästare har kommittén däremot ej funnit skäl föreslå annan pensionsålder än för motsvarande personal vid armén, respektive 63 år och 65 år. Beträffande expeditionsvakt, vilken befattning i pensionshänseende faller under den civila pensionslagen och alltså ej i denna pensionstjänsteförteckning upptagits, har kommittén ej ansett avsteg böra göras från vad som gäller för övriga expeditionsvakter, för vilka en pensionsålder av 67 år är fastställd.

Tjänstålder. Av skäl, som i det föregående (sid. 15) angivits, har kommittén i fråga om det antal *tjänstår*, som skulle erfordras för hel pensions erhållande, funnit sig böra beträffande läkarbeställningarna föreslå en reduktion i vad i sådant hänseende angavs i huvudförslaget.

Då befordran till bataljonsläkare vid truppförband vid armén, respektive marinläkare av 1:a graden, enligt vad arméns och marinens rullor utvisa, i allmänhet bör kunna vara vunnen före 34 års ålder samt vederbörande dess-förinnan såsom bataljonsläkare vid fältläkarkåren, respektive marinläkare av 2:a graden och marinläkarstipendiat bör kunna även med den begränsade tjänstårsberäkning, som kommittén i 10 § 1 mom. upptagit, räkna minst 1 tjänstår, har kommittén ansett, att för bataljonsläkare, vilken enligt kommitténs förslag skulle vara avgångsskyldig vid 55 år, en fordran på 22 tjänstår kan uppställas för erhållande av hel pension; detta innebär en minskning med 3 år i förhållande till huvudförslaget. I anslutning härtill bör det i huvud-förslaget för varje annan särskild grupp av läkarbeställningar vid armén och marinen angivna för hel pensions erhållande erforderliga antalet tjänstår även minskas med 3 år.

Antalet av för hel pensions erhållande erforderliga tjänstår beträffande de enligt den nya försvarsorganisationen tillkomna beställningarna har kommittén beräknat enligt de grunder, som i fråga om liknande beställningar varit för kommittén bestämmande vid huvudförslagets upprättande eller, beträffande läkartjänster, nyss angivits.

**Pensione-
ring av mu-
siksergean-
ter.**

Chefen för försvarsdepartementet har vid behandlingen av frågan om armémusikens organisation i 1925 års försvarsproposition bland annat gjort det uttalandet (sid. 92), att det i 1924 års försvarsproposition berörda förslaget att tilldela pensionerad musiksergeant vid uppnådda 60 år pensionsförbättring av sådan storlek, att sammanlagda pensionsbeloppet komme att motsvara musikfanjunkares pension, syntes vara värt beaktande, samt att förslaget lämpligen borde tagas under omprövning i samband med den reglering av den mili-

tära personalens avlönings- och pensionsförhållanden i allmänhet, vilken efter den nya försvarsorganisationens genomförande måste äga rum. Härvid borde även tagas under övervägande, huruvida en dylik förmån borde göras beroende av viss tjänstgöring efter avskedstagandet. Detta spörsmål synes ursprungligen hänföra sig till ett av svenska musikunderofficerarnas riksförbund framfört och i 1924 års försvarsproposition återgivet önskemål, att varje musikunderofficer erhöles möjlighet att före avskedstagandet i likhet med det stora flertalet truppunderofficerare nå fanjunkares grad och därigenom komma i åtnjutande av med ifrågavarande grad förenade pensionsförmåner.

Chefen för generalstaben uttalade i anledning härav, att den sålunda väckta frågan om beredande av möjlighet åt varje musikunderofficer att före avskedandet i likhet med det stora flertalet truppunderofficerare nå fanjunkares grad och sålunda komma i åtnjutande av med ifrågavarande grad förenade pensionsförmåner, syntes värt beaktande. Det skulle sålunda utan tvivel vara önskvärt, att musikunderofficerarna vid avgång med pension kunde beredas en tryggad existens. Det kunde emellertid icke förnekas, att truppunderofficerarna i egenskap av kompani- (skvadrons- och batteri-) adjutanter hade avsevärt större arbetsbörda och ansvar, varför en jämförelse icke utan vidare kunde ske. Vidare hade musikunderofficeren på grund av i tjänsten förvärvat färdighet möjlighet till biförtjänster och därmed förbättrade levnadsförhållanden. Efter avskedstagandet kunde vidare musikunderofficeren vinna civilanställning såsom musiker och således utan förändring av yrke. Sedan musikunderofficeren uppnått en sådan ålder, att ett aktivt utövande av musik för honom icke längre vore möjligt, vore han däremot i större behov av förbättrad pension. På grund härav borde musikunderofficer, som vid uppnådd pensionsålder avginge med allenast musiksergeants pensionsförmåner, vid uppnådda 60 levnadsår tilldelas pensionsförbättring av sådan storlek, att sammanlagda pensionsbeloppet motsvarade musikfanjunkares.

Kommittén har tagit vad som sålunda anförts till stöd för den föreslagna anordningen i noggrannt övervägande. Kommittén kan härvid ej underlåta att till en början erinra, att musiksergeanternas befordringsutsikter enligt den nya organisationen äro i helt annat och väsentligt förbättrat läge än tillförne, enär vid varje musikkår kommer att finnas en särskild musikfanjunkarbefattning, vilken ej, såsom hittills varit fallet, är förenad med musikdirektörsbefattningen, för vilken särskild beställning i regel kommer att finnas. Efter som pensionsåldern för musikfanjunkare och musiksergeant är lika samt befordran till musikfanjunkare får antagas ske i tur bland de musiksergeanter, som överhuvud äro till befordran lämpliga och förtjänta, böra möjligheter i regel förefinnas för de flesta musiksergeanter, som fylla sistnämnda fordran, att i sinom tid erhålla musikfanjunkares avlöningsförmåner och alltså vid avskedet musikfanjunkares pension, om ock medelåldern vid musiksergeants befordran till musikfanjunkare på stat blir rätt mycket högre än motsvarande ålder för annan sergeants befordran till fanjunkare på stat, i följd av

att proportionen mellan antalet musikfanjunkare och musiksergeanter enligt den nya försvarsorganisationen vid flertalet regementen blott är 1:4, under det att proportionen mellan fanjunkare och sergeanter är 8:18 eller 1:2,25.

Endast i de fall, då en eljest till befordran lämplig musiksergeant är till levnadsåren äldre än eller jämnårig med musikfanjunkaren, torde det inträffa, att befodringsmöjligheterna för honom äro stängda inom regementet. Denna olägenhet skulle dock kunna undvikas, därest befordran från musiksergeant vid ett regemente till musikfanjunkare vid ett annat kunde äga rum, eller musikfanjunkarbeställningarna på annat sätt göras rörliga, förhållanden, om vilka kommittén dock ej kan uttala sig.

Risken att trots personlig lämplighet ej erhålla befordran på grund av dåliga befodringsmöjligheter delar emellertid musiksergeanten med öfvervägande flertalet befattningshavare i statens tjänst, ehuru risken tydligen är relativt stor i detta fall, då vid varje truppförband endast en lön finnes i den högre lönegraden. Kommittén har dock ej kunnat finna, att denna omständighet bör särskilt berättiga ej befodrade pensionerade musiksergeanter till pensionsförbättring utöver den pension, som tillkommer dem enligt innehavd lönegrad. Sådan skulle väl under inga förhållanden vara avsedd att tillkomma den, som på grund av oskicklighet, bristande förtjänst eller olämplighet ej kunnat erhålla befordran till musikfanjunkare; alltså skulle vid befordran förbigångna ej komma i åtnjutande därav. Och i de andra fall, då vederbörande fallit för åldersgränsen, innan han kommit i fråga till befordran, torde icke på ett objektivet sätt kunna utrönas, huruvida vederbörande skulle blivit befodrard, om han stått i annan tur.

Kommittén håller även för sannolikt, att en bestämmelse i den i försvarspropositionen antydda riktningen helt visst skulle kunna föranleda krav på liknande pensionsförbättring från andra befattningshavare i statens tjänst, både civila och militära, vilka på grund av bristande befodringsmöjligheter fått avgå från tjänsten med pension i lägre lönegrad.

Kommittén har av nu anförda skäl ej funnit lämpligt att i lagförslaget införa ett stadgande av ifrågavarande innebörd.

I samband med nyssnämnda fråga har kommittén även till behandling upptagit en till kommittén från svenska musikunderofficerarnas riksförbund ingiven framställning, att till övergångsstat överföra musiksergeanter vid inträdet i pensionsåldern skulle erhålla musikfanjunkares pension.

Till stöd för framställningen har riksförbundet åberopat dels försvarsministerns i det föregående omnämnda uttalande i 1925 års försvarsproposition, dels vad som i ämnet anförts i tvenne vid 1925 års riksdag avgivna motioner (I: 205 och II: 284), nämligen att de musiksergeanter, vilka till ett beräknat antal av 262 skulle överföras till övergångsstat, komme att sakna den möjlighet att vid inträdet i pensionsåldern erhålla musikfanjunkares pen-

sion, vilken deras kamrater, som finge kvarstå å aktiv stat, erhöile, dels slutligen att riksdagens särskilda utskott vid behandlingen av nämnda motioner uttalat, att det vore nödvändigt tillse, att den personal, som till följd av minskning i härorganisationen bleve övertalig, icke alltför mycket bleve lidande därpå.

Utöver vad kommittén i det föregående i denna fråga anført får kommittén här tillägga, att kommittén ej funnit det i motionerna anförda skälet kunna motivera, att musiksergeanter vid avgång ur tjänsten skulle erhålla högre pension, än vartill deras innehavande löneställning skulle berättiga. Ej heller synes det med fog kunna påstås, att ifrågavarande musiksergeanter genom överflyttningen till övergångsstat bliva lidande i pensionshänseende, eftersom de ej komma i åtnjutande av lägre pension än den högsta, vartill de på grund av hittillsvarande arméorganisation kunnat bliva berättigade.

Kommittén får i övrigt — enär det av representanter för musikunderofficerarnas riksförbund för kommittén framhållits, att annan sergeant än musiksergeant på grund av 17 § av kungörelsen med vissa bestämmelser om arméns och marinens övergångsstat, skulle kunna, sedan han uppnått en tjänstålder av 17 år såsom sergeant eller furir, befordras till fanjunkare — erinra, att ifrågavarande paragraf endast stadgar, att dylik sergeant må kunna vinna uppflyttning till närmast högre löneklass inom löneplanen, men att detta ej innebär en befordran till högre lönegrad och alltså ej heller att sådan sergeant därigenom skulle komma i åtnjutande av fanjunkares pensionsförmåner.

Kommittén kan alltså icke tillstyrka den av svenska musikunderofficerarnas riksförbund gjorda framställningen.

Av vissa medlemmar av kommittén avgivna särskilda yttranden äro bifogade.

Stockholm den 11 januari 1926.

Underdånigst

PER SÖDERMARK.

ANDERS ANDERSON.

ERNST ERIKSSON.

C. A:SON LEIJONHUFVUD.

FR. VON OTTER.

ELIS SIDENBLADH.

Författningsförslag.

F ö r s l a g

till

lag angående rätt till tjänstepension för beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet.

(Militär tjänstepensionslag)

1 §.

1. För innehavare av sådan beställning på aktiv stat vid försvarsväsendet, som finnes upptagen i den vid denna lag fogade pensionstjänsteförteckningen, skola i fråga om rätt till tjänstepension samt skyldighet att avgå från tjänsten och att därefter under viss tid tillhöra vederbörlig reserv gälla de i denna lag givna bestämmelser.

2. Denna lag äger jämväl tillämpning på de beställningshavare över stat, som avses i 12 § 3 och 4 mom.

2 §.

Tjänstepension tillkommer ej:

a) den, som i andra fall än i 12 § 1 mom. b) och 4 mom. sägs, avgår från tjänsten utan att vara skyldig därtill enligt bestämmelserna i denna lag;

b) den, som blivit avsatt eller på grund av tjänstefel skild från tjänsten; eller

c) den, som vid avgång från tjänsten icke är svensk medborgare.

3 §.

1. Vid beräkningen av tjänstepension skall gälla det tjänstepensionsunderlag, som finnes för beställningen angivet i pensionstjänsteförteckningen.

2. Nedflyttas beställning till lägre lönegrad och sänkes till följd härav det för beställningen dittills gällande tjänstepensionsunderlaget, skall den, som då innehar beställningen, likväl bibehållas vid det tjänstepensionsunderlag, som vid nedflyttningen var för honom gällande.

3. Den, som övergår från officers- eller underofficersbeställning till civilmilitär beställning eller tvärtom eller från underofficers- till officersbeställning, skall, därest tjänstepensionsunderlaget för den beställning, som tillträdes, understiger det tjänstepensionsunderlag, som vid övergången var för honom

gällande, bibehållas vid sistnämnda tjänstepensionsunderlag, intill dess han efter befordran erhåller högre sådant.

4 §.

1. Såsom bidrag till kostnaden för beredande av tjänstepension skall av den med beställning förenade avlöningen utgå pensionsavgift till belopp för år räknat, som finnes för beställningen angivet i pensionstjänsteförteckningen, dock att i de fall, som i 3 § 2 och 3 mom. äro sagda, pensionsavgiften skall utgå med det belopp, som svarar mot det för beställningshavaren gällande tjänstepensionsunderlaget.

2. Pensionsavgifterna överföras, på sätt Konungen föreskriver, till en fond för pensionering av militära beställningshavare (militära pensionsfonden).

Erforderliga föreskrifter om fondens förvaltning meddelas av Konungen.

3. För tid, under vilken beställningshavare icke är berättigad att uppbära avlöning, skall ett belopp, motsvarande pensionsavgiften för samma tid, av beställningshavaren inbetalas till vederbörande kassaförvaltning, enligt de närmare föreskrifter, som av Konungen meddelas.

5 §.

Därest beställningshavare avgår från beställning, utan att för densamma komma i åtnjutande av tjänstepension samt i sammanhang därmed övergår till statstjänst, med vilken följer skyldighet att till annan pensionsfond än den militära pensionsfonden erlägga avgift för beredande av tjänstepension, skall kapitalvärdet av de pensionsavgifter, som för av honom innehavd beställning under hans tjänstetid influtit till sistnämnda fond, överföras till pensionsfonden vid det verk, till vilket han övergår.

6 §.

Upphör beställningshavare i annat fall än i 5 § sägs att innehava beställning, på vilken denna lag äger tillämpning, utan att han därvid blir innehavare av beställning på reservstat, och är han ej berättigad till tjänstepension enligt denna lag, skall, vare sig han innehar annan statstjänst eller ej, för beredande åt honom av pension jämlikt lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring, från den militära pensionsfonden till pensionsstyrelsen inbetalas kapitalvärdet av de pensionsavgifter, som för av honom innehavd beställning under hans tjänstetid influtit till fonden, i den mån desamma icke på grund av bestämmelserna i 5 § blivit tagna i anspråk.

Vad nu är sagt gäller dock ej i fråga om den, som vid avgång från tjänsten icke är svensk medborgare.

7 §.

Fråga om rätt att vid avgång från tjänsten komma i åtnjutande av tjänstepension prövas av statskontoret, dock att sådan fråga prövas av Konungen be-

träffande beställningshavare, som, oaktat skyldighet för honom inträtt att avgå från tjänsten, ej söker avsked.

8 §.

1. Ansökning om tjänstepension skall ingivas, där fråga är om innehavare av direkt under Konungen lydande chefs- eller därmed jämförlig beställning, till statskontoret samt eljest till den myndighet, under vilken beställningshavaren lyder, skolande denna myndighet med eget utlåtande överlämna ansökningen till statskontoret.

2. Ansökning om pension skall vara åtföljd av:

a) åldersbetyg för sökanden;

b) styrkt uppgift å tiden för inträdet i statstjänst samt för erhållna befordringar, ävensom å av sökanden, utöver semester och därmed jämförlig ledighet, åtnjuten tjänstledighet med angivande av, där så kan ske, anledningen till ledigheten;

c) uppgift, huruvida sökanden, utom den beställning, för vilken pension sökes, tillika innehar annan statstjänst eller för sådan tjänst åtnjuter pension; samt

d) därest pension sökes av anledning, som angives i 11 § 1 mom. b) eller c), intyg av vederbörande militärläkare eller, om sådan icke finnes, av annan legitimerad läkare angående sökandens otjänstbarhet samt i fall, som avses i 11 § 1 mom. b), (skada i tjänsten) tillika utredning om de närmare omständigheter, varunder skadan inträffat.

3. Avsked må ej beviljas, innan beställningshavarens rätt till pension, där sådan fråga förekommer, blivit i vederbörlig ordning avgjord.

4. Föreligga sådana omständigheter, att beställningshavare enligt föreskrifterna i denna lag synes vara skyldig att avgå från sin beställning, och gör han icke själv ansökning om avsked, skall den myndighet, under vilken beställningshavaren lyder, sedan tillfälle beretts honom att inom viss förelagd tid inkomma med yttrande i ärendet, anmäla förhållandet hos Konungen och därvid avgiva yttrande rörande den pension, som synes böra tillkomma beställningshavaren.

9 §.

Pensionsåldern inträder vid utgången av den månad, under vilken beställningshavaren uppnår det antal levnadsår, som finnes för beställningen angivet i pensionstjänsteförteckningen.

10 §.

1. Tjänstår för erhållande av pension enligt denna lag beräknas för tid, under vilken beställningshavare efter fyllda aderton år

innehaft beställning, på vilken denna lag äger tillämpning,
 varit surnumerär fänrik, underlöjtnant eller sergeant,

varit såsom innehavare av beställning såsom bataljonsläkare vid fältläkarkåren, marinläkare av 2:a graden eller marinläkarstipendiat inkallad till tjänstgöring,

innehaft beställning såsom extra mariningenjör,

innehaft anställning såsom manskap vid försvarsväsendet eller

innehaft civil ordinarie eller extra ordinarie befattning i statens tjänst eller annan civil statsanställning, som provas vara därmed jämförlig, eller ock bestritt förordnande å sådan tjänst.

Av tid, varunder vederbörande innehaft sådan civilmilitär beställning eller sådan civil anställning, med vilken ej följt skyldighet att erlægga avgift för tjänstepension, må dock endast två tredjedelar tillgodoräknas såsom tjänstår.

I övrigt skall vid tjänstårsberäkningen iakttagas, att avdrag skall göras dels för tid, varunder beställningshavare, utan att innehava annan statstjänst, haft avsked med tillstånd att kvarstå över stat, dock icke för tid, varunder sådan beställningshavare fullgjort tjänstgöring, dels ock för tid, omfattande minst femton dagar i följd, under vilken beställningshavaren åtnjutit tjänstledighet, dock icke för tid, varunder beställningshavaren utan att tjänstgöra i sin beställning ägt uppbära oavkortad avlöning eller eljest åtnjutit ledighet på grund av sjukdom, skada i tjänsten eller offentligt uppdrag eller för resa, som med vederbörligt tillstånd företagits till egen utbildning, eller — beträffande tid, under vilken beställningshavaren må hava innehaft civil anställning i statens tjänst — för fullgörande av honom åliggande militär tjänstgöring.

2. Beställningshavare, som från reservstat eller reserv övergått till beställning på aktiv stat, må av den tid, varunder han tillhört reservstaten eller reserven, såsom tjänstår för pension tillgodoräknas så stor del, som av Konungen i varje särskilt fall bestämmes.

3. Har enskilt företag övertagits av staten, må, där ej Konungen annorlunda bestämmer, beställningshavare, som vid sådant övertagande övergått till statstjänst, såsom tjänstår för erhållande av tjänstepension tillgodoräkna två tredjedelar av den tid, varunder han provas hava innehaft fast anställning vid nämnda företag.

4. Efter prövning av Konungen i varje särskilt fall må beställningshavare kunna förklaras berättigad att få såsom tjänstår för pension tillgodoräkna intill två tredjedelar av den tid, han utom statens tjänst må hava utfört sådant arbete av direkt allmännyttig beskaffenhet, som kan anses hava varit till särskilt gagn för hans arbete i statstjänst.

5. I fråga om tjänstepension för den, som vid avgång från sin beställning innehar pension för annan statstjänst, må tid, som tagits i beräkning såsom tjänstår för sådan pension, ånyo tillgodoräknas endast i den mån vederbörande därunder fullgjort annan tjänstgöring än den, på vilken den förra tjänstårsberäkningen grundats.

11 §.

1. Skyldighet att avgå från tjänsten inträder för beställningshavare:

a) då han uppnått den för hans beställning stadgade pensionsåldern, Konungen eller, där viss ämbetsmyndighet äger att från tjänsten avskeda, den myndigheten likväl obetaget att, då särskilda omständigheter därtill föranleda och därest vederbörande är fullt tjänstduglig, låta med avskedet tillsvidare anstå, dock icke i något fall sammanlagt mer än tre år;

b) då han träffats av skada eller olycksfall i tjänsten och till följd därav befinnes oförmögen för framtiden att behörigen sköta sin tjänst samt han av vederbörande myndighet prövas icke lämpligen kunna tjänstgöra i annan tjänst vid försvarsväsendet;

c) då han befinnes vara till följd av sjukdom, vanförhet eller lyte i andra fall än under b) sägs eller till följd av nedsatt arbetsförmåga ur stånd för framtiden att behörigen sköta sin tjänst samt han av vederbörande myndighet prövas icke lämpligen kunna tjänstgöra i annan tjänst vid försvarsväsendet.

2. Befinnes beställningshavare urständsat att på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänståligganden och är ej sådant fall för handen, varom i 1 mom.

b) eller c) sägs, må beställningshavaren, därest han uppnått en levnadsålder, som med högst fem år understiger den för hans beställning bestämda pensionsåldern, kunna av Konungen, på därom av vederbörande myndighet gjord framställning, förklaras skyldig att avgå från tjänsten.

Sådan framställning må icke avlätas, utan att tillfälle beretts beställningshavaren att inom viss, av vederbörande myndighet fastställd tid inkomma med yttrande i ärendet; skolande avgivet yttrande åtfölja framställningen till Konungen.

12 §.

1. Rätt att vid avgång från tjänsten komma i åtnjutande av tjänstepension tillkommer:

a) beställningshavare, för vilken skyldighet att avgå från tjänsten inträtt enligt bestämmelsen i 11 § 1 mom. a), under förutsättning att han kan räkna minst tio tjänstår;

b) beställningshavare, vilken, innan skyldighet att avgå från innehavande beställning enligt bestämmelsen i 11 § 1 mom. a) inträtt, avgår efter att hava uppnått stadgad pensionsålder för förut av honom innehavd beställning, på vilken denna lag äger tillämpning, och kan räkna minst tio tjänstår;

c) beställningshavare, som enligt bestämmelsen i 11 § 1 mom. b) är skyldig att avgå från tjänsten;

d) beställningshavare, som enligt bestämmelsen i 11 § 1 mom. c) är skyldig att avgå från tjänsten; samt

e) beställningshavare, som med tillämpning av bestämmelsen i 11 § 2 mom. förklarats vara skyldig att avgå från tjänsten.

2. Beställningshavare, vilken vid uppnåendet av pensionsåldern icke kan räkna tio tjänstår och alltså då icke är berättigad till erhållande av pension, må icke heller sedermera komma i åtnjutande av sådan, även om han på grund av stadgandet i 11 § 1 mom. a) tillåtes kvarstå i tjänsten efter pensionsålderns inträde.

3. Därest beställningshavare blir innehavare av statstjänst, med vilken rätt till tjänstepension ej är förenad, och han därvid äger kvarstå i beställning över stat, äger han fortfarande den rätt till tjänstepension, som tillkommer innehavare av motsvarande beställning på aktiv stat.

4. Beställningshavare, vilken erhållit avsked med tillstånd att såsom lönlös kvarstå över stat, åtnjuter härunder enahanda rätt att komma i åtnjutande av tjänstepension, som enligt 1 mom. tillkommer innehavare av motsvarande beställning på aktiv stat.

13 §.

1. Beloppet av tjänstepension i fall, som avses i 12 § 1 mom. a), (ålderspension) bestämmes enligt följande grunder:

a) Innehar beställningshavaren minst det antal tjänstår, som i pensions-tjänsteförteckningen finnes för hans beställning angivet, utgår hel tjänstepension. Denna utgör samma belopp, som det för beställningshavaren vid tiden för hans avgång från tjänsten gällande tjänstepensionsunderlaget, dock att för beställningshavare, som under kortare tid än tre år innehaft den beställning, från vilken avgång äger rum, beloppet av hel pension skall utgöra medeltalet av de högsta tjänstepensionsunderlag, vilka under vart och ett av de senast förflutna tre åren före avgången varit gällande för honom; och skall, därest sådan beställningshavare under någon del av nämnda tid, utan att tillika innehava beställning, som i denna lag avses, innehaft annan statstjänst, med vilken rätt till pension är förenad, pensionsunderlag beräknas jämväl för den tid, sådan tjänst innehafts, varvid om för sådan tjänst icke gäller något pensionsunderlag, i sådant avseende skall beräknas det belopp, som bestämts såsom pension för tjänsten.

b) Uppgår antalet tjänstår icke till det, som enligt bestämmelserna i a) förutsättes för erhållande av hel tjänstepension, utgår avkortad tjänstepension till belopp, som utgör så stor del av hel tjänstepension, som motsvarar det mindre antalet tjänstår i förhållande till det antal tjänstår, som erfordras för bekommande av hel pension, med iakttagande att, därest vid sammanräkning av vederbörandes tjänstår del av fjärdedels år uppkommer, denna del räknas såsom full fjärdedel av år.

2. Ålderspension i fall, som i 12 § 1 mom. b) avses, bestämmes enligt de i 1 mom. här ovan angivna regler, med iakttagande att härvid skall läggas till grund det antal tjänstår och det tjänstepensionsunderlag, som gälla för den högsta av beställningshavaren förut innehavda beställning, vars föreskrivna pen-

sionsålder av honom uppnåts, samt att, därest han under de tre sista åren före avgången innehåft mer än en beställning, vars pensionsålder av honom uppnåts, vid medeltalsberäkningens utförande skola medtagas de högsta tjänstepensionsunderlagen för dylik beställning, som under vart och ett av dessa år av honom innehåfts.

14 §.

Tjänstepension i fall, som avses i 12 § 1 mom. c), (invalidpension) utgår med det belopp, som motsvarar det för beställningshavaren vid tiden för skadan eller olycksfallet gällande tjänstepensionsunderlaget.

15 §.

1. Beloppet av tjänstepension i fall, som avses i 12 § 1 mom. d) och e), (sjukpension) bestämmes enligt de i 13 § 1 mom. angivna grunder; dock må sådan pension ej understiga sjuttiofem procent av hel pension och ej heller det belopp, som skulle tillkommit beställningshavaren, därest han inom samma lönegrad innehåft likartad tjänst, för vilken rätt till hel pension inträder vid ett lägre antal tjänstår, eller därest han kvarstått i av honom förut innehavd beställning.

2. Vid tillämpningen av bestämmelsen i 1 mom. gäller den inskränkningen, att tjänstepensionen icke må överstiga den pension, som beställningshavaren skulle hava erhållit, därest han med det för honom gällande pensionsunderlaget kvarstått i beställningen till den levnadsålder, vid vilken skyldighet att avgå från tjänsten inträder.

16 §.

Därest vid beräkning av tjänstepensions belopp detsamma finnes icke vara i helt krontal jämnt delbart med tolv, skall pensionsbeloppet avrundas till närmast högre sålunda delbara tal.

17 §.

Av tjänstepensions belopp skola två tredjedelar anses utgöra statspension och en tredjedel avgiftspension.

18 §.

Tjänstepension utgår, där ej annorlunda i denna lag stadgas, från och med dagen näst efter den, då avgång från beställningen äger rum, till och med den månad, under vilken pensionstagaren avlider eller pensionsrätten eljest upphör.

19 §.

1. Utbetalning av pension sker månadsvis i efterskott och verkställes av statskontoret.

2. Det anslag, från vilket pensionen utbetalts, skall från militära pensionsfonden erhålla gottgörelse med så stor del av kostnaden, som enligt vetenskaplig sannolikhetsberäkning finnes kunna av fonden gäldas. Sådan beräkning skall äga rum minst en gång vart tionde år och verkställas enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Konungen.

20 §.

1. Den, som avgår från tjänsten med åtnjutande av ålderspension enligt 13 §, är skyldig inträda i vederbörande avdelning av arméns, marinens eller flygvapnets reserver samt kvarstå i densamma intill 70 års ålder, om han blivit pensionsberättigad vid 65 år, intill 68 års ålder, om han blivit pensionsberättigad vid 63 år, och i annat fall intill fyllda 65 år samt att härunder, enligt vad av Konungen därom förordnas, tjänstgöra i krig eller då värnpliktiga inkallas för rikets försvar ävensom vid sådan övning, som till utrönande av arméns, marinens eller flygvapnets krigsberedskap eller för utbildning av beväringens andra uppbåd eller landstormen kan bliva anbefalld, eller, vad beträffar den som tillhör marinens reserv, vid större rustning för neutralitetsskydd.

2. Den, som enligt bestämmelserna i 1 mom. inkallas till tjänstgöring och härunder kommer i åtnjutande av särskild avlöning, är skyldig att helt eller delvis avstå tjänstepensionen, enligt vad därom kan vara bestämt.

21 §.

Om den, vilken kommer i åtnjutande av tjänstepension, vid avgången åtnjuter eller sedermera erhåller lön eller arvode för ordinarie statstjänst eller annan med pensionsrätt förenad befattning i statens tjänst eller ock annan pension för statsanställning till sådant belopp, att sammanlagda förmånerna för år räknat överstiga femtusenfyra kronor, må, så länge sådan annan förmån åtnjutes, av tjänstepensionen enligt denna lag uppbäras endast den del, som anses såsom avgiftspension, med iakttagande likväl dels att i förekommande fall därutöver må utgå så mycket av statspensionsdelen, att vad vederbörande äger behålla ej understiger summan av den större förmånen och en tredjedel av den mindre eller, om båda äro lika, den ena av dem, ökad med en tredjedel, dels ock att avdrag skall ske endast i den mån, som erfordras för att förmånernas sammanlagda belopp ej må överstiga femtusenfyra kronor.

22 §.

Om den, som är berättigad till tjänstepension enligt denna lag, tillika är berättigad till pension från pensionsförsäkringsfonden på grund av inbetalning till pensionsstyrelsen jämlikt 6 § i denna lag eller däremot svarande stadganden i annan lag eller författning rörande pensionering av befattningshavare i statens tjänst, skall pensionen från pensionsförsäkringsfonden räknas såsom del

av den honom enligt denna lag tillkommande tjänstepensionen, vilken alltså för den tid, pensionen från pensionsförsäkringsfonden åtnjutes, skall minskas med sistnämnda pensionsbelopp.

23 §.

1. Om pensionstagare undergår frihetsstraff, som omfattar minst en månad, eller är intagen å någon statens tvångsarbetsanstalt, må han under tiden åtnjuta allenast avgiftspensionen.

Har pensionstagare blivit dömd till straffpåföljd, vilken utestänger från behörighet och rättigheter, som omförmälas i 2 kap. 19 § strafflagen, eller i stället för avsättning till straff enligt 2 kap. 17 § strafflagen, må han från och med månaden näst efter den, under vilken utslaget vunnit laga kraft, åtnjuta allenast avgiftspensionen.

2. Har pensionstagare, som avses i 1 mom., anhörig, vilken för sitt uppehälle är beroende av honom, må statskontoret kunna medgiva sådan anhörig rätt att uppbära statspensionen eller del därav, dock endast för den tid, varunder pensionstagaren undergår frihetsstraff eller är intagen å någon statens tvångsarbetsanstalt.

24 §.

Rätt till tjänstepension är förverkad, om pensionstagare under den tid, han har skyldighet att enligt 20 § kvarstå i vederbörlig avdelning av arméns, marinens eller flygvapnets reserver, upphör att vara svensk medborgare eller utan vederbörligt tillstånd ingår i främmande makts krigstjänst.

25 §.

Pensionsbelopp, som icke uttagits inom tre år, sedan det förfallit till betalning, är förverkat och tillfaller den militära pensionsfonden, dock med rätt för statskontoret att, på därom gjord framställning, medgiva beloppets utbetalning.

26 §.

Från tillämpningen av denna lag må genom beslut av Konungen kunna undantagas beställningshavare, vilken vid statens övertagande av enskilt företag övergått till beställning, som avses i lagen; och skall i sammanhang med sådant beslut meddelas föreskrifter i fråga om pensionsavgift för sådan beställningshavare.

27 §.

De närmare föreskrifter, som, utöver vad denna lag innehåller, finnas erforderliga för lagens tillämpning, meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1926.

Övergångsbestämmelser.

1. Denna lag äger icke tillämpning på den, som före lagens ikraftträdande avgått med pension, samt ej heller på den, som tillhör äldre lönestat än den från och med den 1 januari 1922 gällande.

2. Pensionsavgift för i tjänst varande beställningshavare, som i 1 punkten avses, ävensom för den, som vid denna lags ikraftträdande är delägare i arméns pensionskassa eller i flottans pensionskassa utan att innehava beställning, på vilken denna lag eller civila tjänstepensionslagen äger tillämpning och vilken ej erhåller ordinarie tjänst i arméns eller marinens änke- och pupillkassor, skall inlevereras till statskontoret för att tillföras den militära pensionsfonden.

Prövning av rätt för sådan beställningshavare att vid avgång från tjänsten komma i åtnjutande av pension skall tillkomma statskontoret och skola härvid hittills gällande bestämmelser ligga till grund.

3. Därest vid tillämpning av de i 13 § angivna grunder hänsyn skall tagas jämväl till pensionsunderlag eller pension för tjänst, som av vederbörande innehafts, innan denna lag blev tillämplig på honom, skall så anses, som hade för nämnda tjänst gällt det pensionsunderlag eller den pension, som vid vederbörandes pensionering gäller för samma eller närmast motsvarande tjänst.

4. a) Vid beräkning av tjänstår för erhållande av tjänstepension för den, som före denna lags ikraftträdande haft avsked med tillstånd att såsom lönlös kvarstå över stat, skall avdrag ej göras för sådan tid, därest han erlagt pensionsavgifter, som enligt de för arméns pensionskassa respektive flottans pensionskassa hittills i sådant avseende gällande bestämmelser berättigat honom att få tillgodoräkna den tid såsom tjänstår för pension.

b) Den, som varit fältläkarstipendiat, må såsom tjänstår för erhållande av tjänstepension tillgodoräkna två tredjedelar av den tid, varunder han såsom fältläkarstipendiat varit inkallad till tjänstgöring.

5. Därest för beställningshavare skyldigheten att avgå med ålderspension inträder tidigare enligt bestämmelserna i denna lag än enligt hittills gällande bestämmelser varit för honom stadgat, må han, därest den dag, då han enligt hittills gällande bestämmelser är skyldig avgå, inträffar före den 1 juli 1928, kvarstå i tjänst till förstnämnda dag, men är han i annat fall skyldig avgå den 30 juni 1928 eller den senare dag, då han enligt bestämmelserna i denna lag bliver skyldig avgå.

6. För den, som den 30 juni 1926 är ordinarie innehavare av nedan nämnd beställning, skola, så länge han innehar denna beställning på aktiv stat, gälla följande bestämmelser angående tjänstepensionsunderlag, pensionsavgift, pensionsålder och för hel pension erforderligt antal tjänstår:

Beställning.	Tjänstepensionsunderlag. Kronor.	Pensionsavgift. Kronor.	Pensionsålder. Levnadsår.	För hel pension erforderligt antal tjänstår.
Armén.				
Militärbefälhavaren på Gotland	7,896	474	65	35
Fanjunkare vid krigsskolan	2,604	99	63	35
Tygunderofficer	2,604	99	60	35
Öververkmästare	3,924	192	63	33
Marinen.				
Underofficer av 3. graden	1,836	57	50	30
Andre kemist	4,476	234	65	30

7. I denna lag givna bestämmelser skola gälla jämväl för beställningshavare, vilken vid lagens ikraftträdande är uppförd å eller sedermera överföres till övergångsstat, varvid dock skall iakttagas:

a) nu nämnd beställningshavare må, utöver vad i 10 § 1 mom. är sagt, såsom tjänstår för pension tillgodoräkna den tid, varunder han varit å övergångsstat uppförd;

b) vid beräkning av tjänstepension för beställningshavare, vilken frivilligt övergått å övergångsstat, skall, där det för motsvarande beställning på aktiv stat fastställda tjänstepensionsunderlaget är större än den lön, beställningshavaren åtnjuter å övergångsstat, gälla ett tjänstepensionsunderlag, som är lika med den sålunda åtnjutna lönnens belopp.

*Bilaga.***Pensionstjänsteförteckning,**

angivande de beställningar, å vilka militära tjänstepensionslagen äger tillämpning, ävensom, för varje beställning, tjänstepensionsunderlag, pensionsavgift, pensionsålder och för hel pension erforderligt antal tjänstår.

Beställning.	Tjänstepensionsunderlag. Kronor.	Pensionsavgift. Kronor.	Pensionsålder. Levnadsår.	För hel pension erforderligt antal tjänstår.
Armén.				
Officerare.¹				
Arméfördelningschef och likställd generalsperson . .	8,496	510	65	35
Brigadchef	7,896	474	65	35
Inspektören för kavalleriet	7,896	474	65	35
Kommendanten i Boden	7,896	474	65	35
Militärbefälhavaren på Gotland	7,296	438	65	35
Överste	7,296	438	60	35
Chefen för rikets allmänna kartverk	7,296	438	60	35
Överstelöjtnant, chef för särskilt för sig bestående kår	6,036	354	60	35
Överstelöjtnant vid intendenturkåren	6,036	354	60	35
Överstelöjtnant, annan	6,036	354	55	30
Chefen för krigshögskolan	6,036	354	60	35
Chefen för artilleri- och ingenjörhögskolan	6,036	354	60	35
Chefen för krigsskolan	6,036	354	60	35
Chefen för underofficersskolan	6,036	354	60	35
Fälttygmästaren	6,036	354	60	35
Chefen för skjutskolan för infanteriet och kavalleriet	6,036	354	55	30
Major, chef för särskilt för sig bestående kår	5,640	324	60	35
Major vid intendenturkåren	5,640	324	60	35
Major, annan	5,640	324	55	30
Styresman vid artilleriets fabriker	5,640	324	60	35
Tygmästare av 1:a klassen	5,640	324	60	35
Chefen för ridskolan	5,640	324	55	30
Kapten vid intendenturkåren	4,644	246	55	30
Kapten, annan	4,644	246	50	25

¹ Lärare vid militära undervisningsanstalter, m. fl., vilka åtnjuta arvode, motsvarande lön enligt viss lönegrad, skola i pensionshänseende anses såsom innehavare av beställning på aktiv stat i nämnda lönegrad.

Beställning.	Tjänste- pensions- underlag.	Pensions- avgift.	Pensions- ålder.	För hel pension erforder- ligt antal
	Kronor.	Kronor.	Levnads- år.	tjänstår.
Ryttmästare	4,644	246	50	25
Tygmästare av 2:a klassen	4,644	246	60	35
Löjtnant	3,036	129	50	25
Underlöjtnant	1,800	54	50	25
Fänrik	1,800	54	50	25
Underofficerare.				
Förvaltare vid intendenturkåren	3,000	126	63	35
Redogöraren vid ridskolan	3,000	126	65	35
Fanjunkare	2,604	99	50	30
Styckjunkare	2,604	99	50	30
Sergeant	2,196	75	50	30
Musikpersonal.				
Musikdirektör med lön i lönegraden O 2	3,036	129	60	35
Musikdirektör med lön i lönegraden Uo 4	3,000	126	60	35
Musikdirektör med lön i lönegraden Uo 3	2,604	99	60	35
Musikfanjunkare	2,604	99	50	30
Musikstyckjunkare	2,604	99	50	30
Musiksergeant	2,196	75	50	30
Fältläkarkåren.				
Generalfältläkaren	8,496	510	65	32
Överfältläkaren	6,996	420	63	30
Fältläkare	6,360	378	60	27
Regementsläkare	5,724	330	60	27
Överläkare vid garnisonssjukhuset i Stockholm . . .	5,724	330	63	30
Bataljonsläkare	4,476	234	55	22
Fältveterinärkåren.				
Överfältveterinären	6,996	420	63	33
Fältveterinär	5,724	330	60	30
Regementsveterinär	4,476	234	60	30
Bataljonsveterinär	3,924	192	55	27
Förräds- och hantverksstaten.				
Tygingenjör	6,036	354	63	33
Fabriksingenjör	6,036	354	63	33
Radioingenjör	6,036	354	63	33
Tygförvaltare av 1:a klassen	3,684	174	63	33

Beställning.	Tjänste- pensions- underlag.	Pensions- avgift.	Pensions- ålder.	För hel pension
	Kronor.	Kronor.	Levnads- år.	erforder- ligt antal tjänstår.
Fabriksförvaltare av 1:a klassen	3,684	174	63	33
Fortifikationskassör	3,684	174	65	35
Departementsskrivare	3,444	156	65	35
Besiktningrustmästare	3,444	156	63	33
Tygverkmästare	3,444	156	63	33
Verkmästare av 1:a klassen	3,444	156	63	33
Tygförvaltare av 2:a klassen	3,036	129	63	33
Verkmästare av 2:a klassen	2,844	114	63	33
Tygskrivare	2,436	90	63	33
Fabriksskrivare	2,436	90	63	33
Tyghantverkare	2,436	90	63	33
Vapenhantverkare	2,436	90	63	33
Hantverkare	2,436	90	63	33
Fortmaskinist	2,436	90	60	30
Förrådsvaktmästare	1,824	57	65	35
Polispersonalen.				
Poliskommissarie	3,444	156	60	30
Polisöverkonstapel	2,436	90	60	30
Poliskonstapel	2,160	75	55	25
Marinen.				
Officerare.				
Flaggman	8,496	510	65	35
Chefen för kustartilleriet	8,496	510	65	35
Kommendör	7,296	438	60	35
Chefen för sjökarteverket	7,296	438	65	35
Överste	7,296	438	60	35
Kommendörkapten av 1:a graden	6,036	354	55	30
Överstelöjtnant	6,036	354	55	30
Kommendörkapten av 2:a graden	5,640	324	55	30
Major	5,640	324	55	30
Kapten	4,644	246	50	25
Löjtnant	3,036	129	50	25
Underlöjtnant	1,800	54	50	25
Fänrik	1,800	54	50	25

Beställning.	Tjänste- pensions- underlag. Kronor.	Pensions- avgift. Kronor.	Pensions- ålder. Levnads- år.	För hel pension erforder- ligt antal tjänstår.
Underofficerare.				
Flaggunderofficer, förrädsförvaltare	3,000	126	63	35
Flaggunderofficer, annan	2,604	99	55	35
Underofficer av 1:a graden, förrädsförvaltare	3,000	126	63	35
Underofficer av 1:a graden, annan	2,604	99	55	35
Underofficer av 2:a graden	2,196	75	50	30
Manskap.				
Flaggkorpral	1,776	54	50	30
Högbåtsman	1,704	51	55	35
Mariningenjörkåren.				
Marinöverdirektören (förordnad)	7,896	474	65	35
Marindirektör av 1:a graden	6,996	420	63	33
Marindirektör av 2:a graden	6,360	378	60	30
Mariningenjör av 1:a graden 1:a löneklassen	6,036	354	60	30
Mariningenjör av 1:a graden 2:a löneklassen	5,076	279	60	30
Mariningenjör av 2:a graden	4,476	234	60	30
Specialingenjör av 1:a graden	6,360	378	65	30
Specialingenjör av 2:a graden	6,036	354	65	30
Specialingenjör av 3:e graden	5,076	279	65	30
Marinintendenturkåren.				
Marinöverintendenten	7,296	438	65	35
Förste marinintendent av 1:a löneklassen	6,036	354	65	35
Förste marinintendent av 2:a löneklassen	5,640	324	65	35
Marinintendent av 1:a graden	4,644	246	65	35
Marinintendent av 2:a graden	3,036	129	65	35
Marinunderintendent	1,800	54	65	35
Marinläkarkåren.				
Marinöverläkaren	7,296	438	65	32
Förste marinläkare	6,360	378	63	30
Marinläkare av 1:a graden, sjukhusläkare	5,076	279	63	30
Marinläkare av 1:a graden, annan	5,076	279	60	27
Musikpersonal.				
Musikdirektör	3,036	129	60	35
Musikstyckjunkare	2,604	99	60	35

Beställning.	Tjänste- pensions- underlag.	Pensions- avgift.	Pensions- ålder.	För hel pension erforder- ligt antal
	Kronor.	Kronor.	Levnads- år.	tjänstår.
Flottans poliskår.				
Överkonstapel, tillika poliskommissarie	2,844	114	60	30
Överkonstapel, annan	2,436	90	60	30
Konstapel	2,160	75	60	30
Marinförvaltningen.				
Kemist	6,036	354	65	30
Flygvapnet.				
Officerare.				
Generalsperson (flaggman)	8,496	510	65	35
Överste (kommendör)	7,296	438	60	35
Överstelöjtnant (kommendörkapten av 1:a graden) . .	6,036	354	55	30
Major (kommendörkapten av 2:a graden)	5,640	324	55	30
Kapten	4,644	246	50	25
Löjtnant	3,036	129	50	25
Underlöjtnant	1,800	54	50	25
Fänrik	1,800	54	50	25
Underofficerare.				
Förrådsförvaltare	3,000	126	63	35
Fanjunkare	2,604	99	50	30
Sergeant	2,196	75	50	30
Civilmilitär personal.				
Bataljonsläkare	4,476	234	55	22
Flygöveringenjör	6,996	420	60	30
Flygingenjör med lön i lönegraden C 13	6,360	378	60	30
Flygingenjör med lön i lönegraden C 12	6,036	354	60	30
Flygingenjör med lön i lönegraden C 11	5,724	330	60	30
Flygingenjör med lön i lönegraden C 10	5,076	279	60	30
Verkmästare av 1:a klassen	3,444	156	60	30
Verkmästare av 2:a klassen	2,844	114	60	30
Tyghantverkare	2,436	90	60	30
Vapenhantverkare	2,436	90	60	30
Förrådsvaktmästare	1,824	57	65	35

Särskilda yttranden.

Av herr *Anderson*:

Till 1921 års pensionskommittés betänkande IV med förslag till militär tjänstepensionslag avgav jag följande särskilda yttrande:

»Beträffande kommitténs förslag att sänka pensionsåldern från 55 till 50 år för dels officerare av kaptens- och lägre grad vid marinen, dels för underofficerare av andra och tredje graden vid samma vapenslag, har jag icke kunnat ansluta mig därtill, emedan en pensionsålder av 55 år ju hittills gällt, och inga olägenheter därav påvisats. Då som skäl för sänkningen av pensionsåldern åberopats, att vid armén motsvarande ålder är bestämd till 50 år, tillåter jag mig framhålla, att denna pensionsålder av den personal det gäller torde betraktas vara väl låg, en uppfattning som jämväl kommittén på sätt och vis givit sin anslutning, när kommittén på sid. 39, andra stycket, talar om militärernas »nödvtungna avgång vid jämförelsevis tidig ålder».

De skäl, som för arméns vidkommande åberopats för 50 levnadsår som pensionsålder, eller de höga kraven på andlig och fysisk spänstighet för vederbörande officerare och underofficerare, synas mig icke i samma utsträckning äga giltighet vid marinen, och jag föreställer mig att, då respektive avgångsåldrar på sin tid bestämdes olika för armén och marinen, myndigheterna säkerligen sorgfälligt vägt skäl och motskäl, innan olikheten fastslogs.

Några *nya* omständigheter ha mig veterligt ej heller anförts, som med särskild styrka motivera en så betydande sänkning, som här ifrågasatts.

Skulle likställighet i detta avseende vara ur vissa synpunkter önskvärd, torde för övrigt förtjäna att övervägas, huruvida ej någon *höjning* av pensionsåldern för arméns vidkommande kunde vara befogad och detta särskilt, emedan därigenom de med kommitténs förslag förknippade ökade statsutgifterna skulle kunna undvikas.

Till sist må framhållas, att redan med nu gällande pensionsålder de avgifter, som av beställningshavarne erläggas, icke förslå till tackande av mera än cirka 13 å 14 procent av pensionen, medan däremot för civila befattningshavare samma avgifter beräknas täcka 33 procent.»

Då kommittén i dag avlämnar nytt förslag till militär tjänstepensionslag, anhåller jag få anmäla, att jag till alla delar vidhåller min uti ovan citerade yttrande angivna uppfattning. Därutöver tillåter jag mig framhålla, att kommitténs majoritet genom sitt uttalande å sid. 25 i det nya betänkandet måste anses hava givit ytterligare stöd för den av mig framförda synpunkten, enär kommittén där framhåller behovet av nya överväganden, innan slutligt fastställande av pensionsålder för vissa militära beställningar äger rum. Även

om det kunde anses önskvärt, att för flygvapnets beställningshavare nu fastställdes pensionsålder, må här framhållas, att enligt den organisation flygvapnet erhållit vissa beställningshavare från såväl armén som marinen komma att till förstnämnda vapenslag överflyttas med rätt att eventuellt återgå till den förut innehavda beställning, varifrån vederbörande överflyttats. Det kan därför icke anses såsom någon större olägenhet, om en sålunda till flygvapnet överflyttad beställningshavare bibehåller den pensionsrätt, han vid överflyttningen innehade, d. v. s. kvarbliver i pensionshänseende vid såväl rättigheter som skyldigheter oförändrade.

Av herr *Eriksson*:

Kommitténs nu avgivna utlåtande är en enligt uppdrag verkställd överarbetning av ett redan innan jag blev medlem av kommittén avgivet förslag till ordnande av den militära pensioneringen. För att denna överarbetning skulle kunna leda till ett rimligt resultat, och kunna slutföras på möjligast korta tid har jag ansett mig böra avstå från hävdande av vissa principiella synpunkter, som jag under andra förhållanden skulle ansett mig böra framföra.

Vad kommittén i nu förevarande utlåtande anfört beträffande tjänstepensionens uppdelning i statspension och avgiftspension, nödgas jag emellertid att yttra några ord. Detta kan jag göra ganska kortfattat, enär min principiella ställning till detta spörsmål blivit utförligt framförd i ett av mig avgivet särskilt yttrande till kommitténs den 30 november 1925 avgivna betänkande V med nytt förslag till civil tjänstepensionslag.

Då kommitténs majoritet nu anför ungefär samma synpunkter som i nyssnämnda betänkande, vill jag framhålla, att enligt min mening pensionsfrågan för militära beställningshavare bort behandlas på ett helt annat sätt än för civila tjänstemän. Detta gäller framför allt ifråga om fördelningen av kostnaderna för de utgående pensionerna.

Såsom jag i det av mig avgivna yttrandet till kommitténs betänkande med nytt förslag till civil tjänstepensionslag utvecklat, ha statsmakterna redan för lång tid sedan fastslagit, att kostnaderna för pensioneringen skola bestridas med två tredjedelar av staten och med en tredjedel av tjänstemännen. Närmast i avsikt att åstadkomma en utjämning av de enskilda tjänstemännens kostnader för pensioneringen har så i pensionslagen för kommunikationsverken införts avgiftsskyldighet under trettio år, samt i anslutning härtill genomförts en uppdelning av tjänstepensionsunderlaget i ett statspensionsunderlag och ett avgiftspensionsunderlag. Men avgifternas storlek och avgiftstidens längd äro ju beroende på den för tjänstemännen gällande pensionsåldern, vilken för flertalet tjänstemän vid kommunikationsverken inträder vid uppnådda 63—65 levnadsår.

För flertalet militära beställningshavare är pensionsåldern fastställd till 50 levnadsår. Denna omständighet medför enligt kommitténs beräkning, att de militära pensionsavgifterna för att förslå till täckande av en tredjedel av

pensionskostnaderna för samtliga beställningar skulle behöva höjas till 2.5 gånger de civila tjänstemännens avgifter i motsvarande lönegrader. Då kommittén icke ansett sig kunna föreslå en sådan ökning av pensionsavgifterna och alltså de militära beställningshavarna icke heller i framtiden komma att bestrida en tredjedel av pensioneringskostnaden, föreligger enligt mitt förmenande icke heller någon anledning att företaga en uppdelning enligt kommunikationsverkens grunder av tjänstepensionsunderlaget i statspensionsunderlag och avgiftspensionsunderlag, vilket sistnämnda alltså skulle utgöra en tredjedel av det hela.

Måhända kunde det tagas under övervägande, huruvida på grund av den för militära beställningshavare i allmänhet gällande låga pensionsåldern det borde i den militära pensionslagen bestämmas en annan fördelning av kostnaden för pensionerna än vad som gäller beträffande andra statens befattningshavare. På grund av ovan antydda skäl har jag emellertid icke ansett mig kunna framställa något yrkande i sådan riktning.

Till slut vill jag förklara, att jag ansluter mig till det särskilda yttrande, som avgivits av herr Anderson.

Av friherre *Leijonhufvud*:

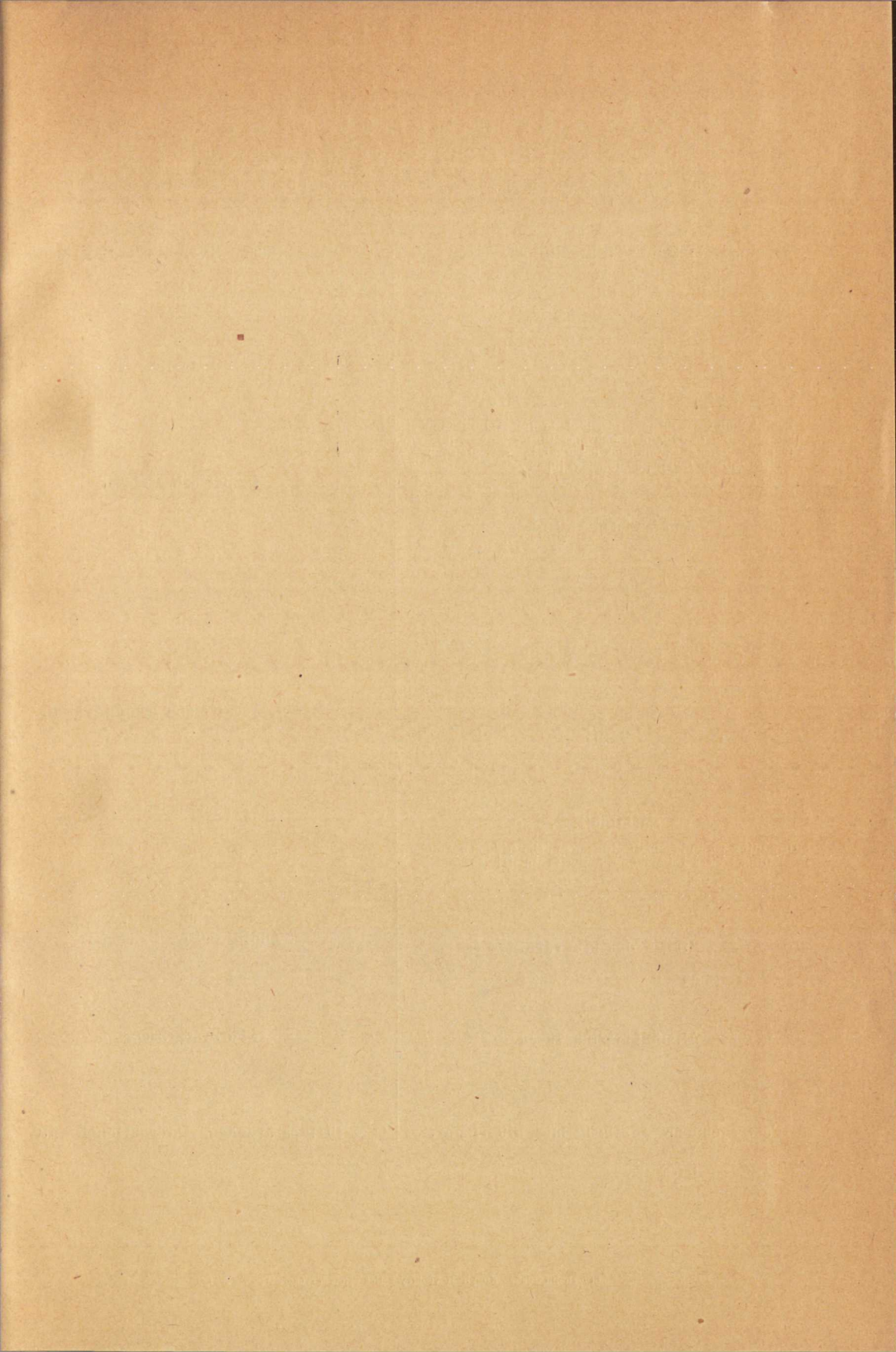
Under åberopande av vad i särskilda yttranden vid kommitténs den 30 november 1925 avgivna betänkanden med nytt förslag till civil tjänstepensionslag och med förslag rörande pensionering av till arbetarpersonal hänförliga anställningshavare vid försvarsväsendet och allmänna civilförvaltningen anförts av mig beträffande kommitténs förslag om inskränkning i tjänstårsberäkningen för pension beträffande tid, under vilken vederbörande innehaft anställning utan avgiftsplikt för pensioneringsändamål, vill jag — ehuru kommitténs jämväl i nu föreliggande betänkande upptagna förslag i enahanda syfte begränsats att avse annan tjänstetid än i militär beställning och alltså icke torde kunna vara av någon större betydelse för de tjänstemän, om vilkas pensionsförhållanden detta betänkande handlar — dock icke underlåta, att även här anmäla min avvikande mening; och får jag för min del förorda, att den omständigheten, att vederbörande under den tid, han såsom innehavare av civilmilitär beställning varit inkallad till tjänstgöring eller han innehaft civil befattning i statens tjänst, må hava varit fri från skyldighet att erlagga pensionsavgift för egen pensionering, icke må föranleda reduktion vid tjänstårsberäkningen för pension enligt den militära tjänstepensionslagen.

Av friherre *von Otter*:

Beträffande beräkningen av tjänstår för erhållande av tjänstepension ansluter jag mig till den av friherre Leijonhufvud uttalade meningen, att reduktion ej skall ske vid beräkning av tjänstår för tid, varunder vederbörande såsom innehavare av civilmilitär beställning varit inkallad till tjänstgöring eller han innehaft civil statsanställning.

I fråga om de av kommittén tillämpade principerna dels rörande förening av tvenne tjänstepensioner, dels angående minskning av tjänstepensions belopp med vad från pensionsförsäkringsfonden i särskilt fall åtnjutes på grund av inbetalning till nämnda fond tillåter jag mig åberopa det utförliga yttrande, vilket av överstelöjtnant Thörnell och mig den 22 maj 1925 avgavs vid slutlig justering av kommitténs nämnda dag avgivna förslag till militär tjänstepensionslag.

✓
X
5
2
71

Statens offentliga utredningar 1926

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättskipning. Fångvård.

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Betänkande ang. de icke rättsbildade domsagobiträdernas
avlöningsförhållanden och anställningsvillkor. [2]
1921 års pensionskommittés betänkande. 7. Nytt förslag
till militär tjänstepensionslag. [3]

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Politi.

Socialpolitik.

Utredning rörande lagstiftningen om arbetstidens begräns-
ning i vissa främmande länder m. m. [1]

Hälsö- och sjukvård.

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen.
Andlig odling i övrigt.

Försvarsväsen.

Utrikes ärenden. Internationell rätt.